

Pomenirea eroilor neamului la Monumentul "Glorie Ostașului Român" din spatele Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca

DIN SUMAR:

- În mormânt Viață – **PR. VALER BEL**.....(p. 2)
- Buna întrebuințare spirituală a obișnuitului – **PAUL SILADI** (p. 3)
- IPS Părinte Mitropolit Andrei, invitatul
Congresului Național Nepsis, Spania – **DIAC. DAN VĂSCU** (p. 3.)
- Întrebarea originară:
de la metafizică la teologie – **NICOLAE TURCAN**.....(p. 4)
- TABOR, o tribună a dialogului inteligent
al Bisericii cu lumea – **PR. BOGDAN IVANOV**.....(p. 5)
- Pălăria lui Gauss – **PR. DAN POPOVICI**.....(p. 5)
- Alice Voinescu sau
intelectualul îmbisericit – **MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 8)
- Psalmii – **PROTOS. SIMEON PINTEA**.....(p. 12)

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Eroii neamului

La sărbătoarea „Înălțării Domnului” sunt cinstiți Eroii Neamului. Această hotărâre a fost luată de Sfântul Sinod al Bisericii noastre în anul 1999. De fapt, se reactualizează un obicei mai vechi stipulat în Tratatul de la Versailles și într-un Decret-lege din 1920 al Guvernului României.

În perioada interbelică, de cinstirea eroilor era preocupată în mod deosebit Societatea „Mormintele Eroilor căzuți în Război”, transformată ulterior în Societatea „Cultul Eroilor”, care, de la 1 august 1940, s-a numit „Așezământul Național Regina Maria”. Pe timpul stăpânirii comuniste, printr-un decret din 1948, „Ziua Eroilor” s-a stabilit pe 9 mai.

Motivul teologic al sărbătoririi eroilor la „Înălțarea Domnului” este lesne de înțeles: Domnul înălțându-se ridică cu sine întreaga făptură omenească. Domnul Hristos îi ridică cu Sine pe eroii care și-au dat viața din dragoste pentru alții. Una dintre cântările sărbătorii zice: *Fost-a ridicată mai presus de îngeri firea noastră cea căzută de demult, și pe scaunul cel dumnezeiesc, mai presus de cuget a fost așezată. Veniți să prăznuim și să cântăm: Pe Domnul lăudați-L făpturile Lui și-L preînălțați întru toți vecii!*¹

Motivul sentimental al sărbătoririi Eroilor, pe care poporul nostru l-a cultivat întotdeauna, este acela că prin ei s-a realizat visul a multor generații, plecate în veșnicie. Mulți ani, idealul unității naționale și al libertății i-a ținut pe înaintașii noștri în așteptare. *Avem un vis neîmplinit, spunea Goga, Copil al suferinții, / De jalea lui ne-au răposat / Și moșii și părinții...*²

Iar când visul s-a realizat, bucuria a fost mare. Unul dintre făuritorii Marii Uniri, i se adresa pământului țării ca unei ființe însuflețite: *Eu văd că ești alta, eu văd că ești fericită, eu simt bucuria și noua ta viață! Te-ăș mângâia ca pe un copil, de-ar fi să trăiești veacuri. Câmpiile tale, apele tale, toate îmi vorbesc de negrăita ta fericire, patria mea! Nu ești pământ mort, nu ești vânt, nu ești apă; ești suflet ce tremuri de bucuria libertății!*³

Pe asemenea oameni, fie c-au murit pe front, fie că s-au întors răniți sau epuizați, îi cinstim la Înălțarea Domnului. Ei au trecut în legenda neamului și pe bună dreptate se subliniază faptul că poporul nu trece în legendă, nu înconjoară cu aureola sfințeniei, nici pe tirani, nici pe demagog, nici pe cel încântat de sine însuși, nici pe marele simulator. El simte aurul din sufletul cuiva cum simte magnetul fierul ascuns. Și acest aur sufletește, absolut necesar pentru a rămâne în amintirea și cultul poporului, e dragostea dezinteresată și jertfa pentru semenii tăi mai mici, mai neputincioși, dar măreți luați în colectivitate⁴.

Îi pomenim la „Înălțare”, pe 29 mai 2014, pe eroii celor două războaie mondiale și pe toți eroii noștri. Iar cu gândul ne ducem înainte și realizăm că, peste patru ani, în 2018, vom sărbători 100 de ani de la Marea Unire. Întrebarea crucială este dacă mai realizează contemporanii noștri că atunci Dumnezeu și-a întors fața către noi?

Sunt alte multe preocupări mult mai lumești și pragmatice decât cele ce i-au animat pe idealistii noștri. Spune cu durere unul dintre ei, dialogând tainic cu România, lucrul următor: *Credeam că se va face o liniște de biserică de jur împrejur, și tu vei fi altarul. Și iată, în jurul tău, e larmă și alergare, oamenii se zbat după lucruri trecătoare, și tu, veșnica frumusețe, veșnica avuție, ești dată uitării!*⁵

Cât de multă nevoie ar fi ca tinerele generații să fie educate în spiritul dragostei, față de valorile naționale. Nu în spiritul unui naționalism șovin, ci în spiritul unui atașament față de valorile neamului. Pentru că altfel ne înghite valul vremelniciei.

Când unii relativizează totul și desconsideră personalitățile care au făurit istoria țării, Biserica și Școala, alături de familie, ar trebui să aibă mare grijă față de formarea tinerilor. Și cultul eroilor este un mijloc de educație. Înțeleptul Solomon ne spune: *Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea* (Pilde 22, 6).

Iar Sfântul Apostol Pavel ne poruncește tuturor: *Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința* (Evrei 13, 7).

¹ Pentecostar, EIBMBOR, București, 1999, p. 257.

² Octavian Goga, *Rugăciune*, Scrisul românesc, Craiova, 1995, p. 7.

³ Ion Agârbiceanu, *Două iubiri*, Editura pentru Literatură, 1968, p. 391.

⁴ Ion Agârbiceanu, *Meditații în septembrie*, Dacia, Cluj-Napoca, 1971, p. 41.

⁵ Ion Agârbiceanu, *Două iubiri*, p. 390.

Acțiunea de căutare și deshumare a lui Gheorghe Pașca și Gavrilă Rus, uciși de Securitatea comunistă la 5 februarie 1956

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), în parteneriat cu Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca (MNIT), a organizat, în zilele de 28 și 29 aprilie 2014, o acțiune de investigații arheologice în orașul Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud. Acțiunea a prevăzut căutarea, identificarea și deshumarea osemintelor ce aparțin lui Gheorghe Pașca și Gavrilă Rus, victime ale Securității ucise prin împușcare în urma unei confruntări armate desfășurate în apropierea satului Bichigiu, jud. Bistrița-Năsăud.

Gheorghe Pașca s-a născut la 13 aprilie 1901 în localitatea Săliștea de Sus, jud. Maramureș. Părinții săi au fost Gavrilă și Maria, aceștia având împreună 12 copii. Gheorghe Pașca avea ca preocupări principale dogăritul, albinăritul și mai ales vânatoarea, fiind un bun cunoscător al munților și pădurilor din zona Maramureșului. Treptat, a ajuns la o stare materială relativ prosperă, devenind o persoană cunoscută

în zonă, la aceasta contribuind hotărâtor prestigiul și popularitatea sa, calitățile sale de vânător vestit, dar și cununa multor familii tinere din zonă. A fost căsătorit cu Anisia, cu care însă nu a avut copii.

Potrivit unor mărturii, Gheorghe Pașca a intrat în vara anului 1946 în conflict cu autoritățile ca urmare a refuzului său de a-și preda pușca de vânatoare cu lunetă, așa cum erau dispozițiile legale de atunci. Căutat apoi de Siguranța Statului, și-a părăsit gospodăria și s-a refugiat în munți. Alte mărturii susțin că Pașca îi detesta pe comuniști, manifestându-se în mai multe rânduri deschis împotriva acestora. Oricum, el a devenit destul de repede un proscris pentru regimul comunist. Presiunile asupra membrilor familiei Pașca aveau să fie tot mai puternice în perioada următoare, ceea ce l-a determinat și pe fratele său Dumitru să-și părăsească locuința și să se alature lui Gheorghe Pașca, în 1949. Concomitent, în comuna învecinată, Dragomirești, au fost depistate persoanele implicate în organizația „Lupta împotriva comunismului”, acestea fiind nevoite să se refugieze în munți. Pentru o scurtă perioadă de timp, frații Pașca s-au integrat în acest grup, însă după uciderea lui Dumitru de către securiști, în februarie 1950, Gheorghe Pașca a preferat să reziste mai mult izolat, sporindu-și astfel șansele de supraviețuire. A păstrat însă legătura cu membrii acestei organizații, furnizându-le informații, arme și muniții până la anihilarea treptată a tuturor componenților grupului.

În continuare au existat mai multe tentative ale Securității pentru a-l captura pe Pașca, însă acesta a reușit să le dea joace. În decembrie 1950, Securitatea a trimis-o în munți pe Ioana Vlad, o tânără din Săliștea de Sus, pentru a-l găsi pe Pașca și a comunica locul în care acesta se afla. Ioana era născută în 1925 și se cunoștea de mai mult timp cu Pașca, pe care l-a sprijinit clandestin în mai multe rânduri. Acesta a lămurit-o însă să nu se mai întoarcă în sat și să rămână alături de el. Cei doi au trăit împreună până în iunie 1953, în acest timp născându-se o fetiță, Ioana, și se aștepta un al doilea copil. Au locuit mai mult într-un bordei săpat în Măgura Telciului, un loc situat în zona comunei Telciu din nordul jud.

Bistrița-Năsăud. Pe baza unor informații obținute de la un localnic, în iunie 1953 trupele de securitate i-au împresurat pe cei doi în timp ce se aflau în acel bordei. Ioana Vlad a fost prinsă, însă Gheorghe Pașca a reușit să scape. Ioana Vlad a trecut prin interogatoriile Securității și a fost închisă la penitenciarul din Satu Mare unde, la 23 august 1953, a născut al doilea copil, pe Gheorghe. După patru luni de detenție, Ioana Vlad a fost eliberată și s-a reîntors acasă, fiind ținută permanent sub observație. În anii ce au urmat, Gheorghe Pașca și-a vizitat pe ascuns în mai multe rânduri familia. Securitatea supraveghea cu maximă atenție zona în care activa partizanul, controlând și interogând orice persoană suspectată că ar fi în legătură cu el, uneori recurgând chiar și la tortură pentru a forța oamenii să vorbească.

La începutul anului 1955, Gheorghe Pașca s-a stabilit într-un adăpost amenajat într-o pădure din apropierea satului Bichigiu, com. Telciu, jud. Bistrița-Năsăud, localitate situată în partea de sud a Munților Țibleș, la 23 de km spre nord-vest față de orașul Năsăud. Lui Pașca i se alăturase în primăvara aceluia an un tânăr din Bichigiu, Gavrilă Rus, născut în 1934, ce dezertase din armată în

Gheorghe Pașca (1901-1956) și Gavrilă Rus (1934-1956)

timpul efectuării stagiului militar, fiind încorporat la o unitate de muncă. Acesta era fiul lui Mihăilă Rus, un cunoscut gospodar din localitate ce era considerat de autorități drept *chiabur*. Mihăilă Rus a fost persoana care i-a sprijinit constant pe cei doi fugari, aprovizionându-i permanent cu alimente și cu cele necesare traiului în pădure. Pentru acest lucru el a fost arestat și torturat de Securitate la Năsăud, fiind determinat să mărturisască locul unde se

aflau ascunși cei doi partizani. Se cunoaște că Securitatea a organizat în zona satului Bichigiu o amplă acțiune pentru prinderea și lichidarea celor doi fugari. În ziua de 5 februarie 1956, mai multe cadre operative însoțite de trupe de la Batalionul de Securitate din Florești-Cluj au fost deplasate și desfășurate pentru blocarea și cercetarea zonei. Acțiunea s-a desfășurat cu rapiditate și partizanii au fost luați prin surprindere. În urma confruntării armate, în condiții controversate și încă nelămurite pe deplin, Gheorghe Pașca și Gavrilă Rus au fost uciși prin împușcare.

Cadavrele celor două victime au fost transportate în aceeași zi la sediul Securității din Năsăud, unde au fost ținute vreme de câteva zile pentru a putea fi văzute de localnici, fiind apoi îngropate în cimitirul orașului. Majoritatea mărturiilor indică faptul că trupurile victimelor au fost introduse într-o groapă comună, însă trebuie avută în vedere și varianta, susținută de unii, după care înhumările s-au făcut în două gropi aflate în plan alăturat. Moartea lui Gheorghe Pașca și Gavrilă Rus a fost consemnată în Registrul Stării Civile de la Primăria orașului Năsăud la data de 6 februarie 1956.

Acțiunea de deshumare a fost efectuată de o echipă specializată de arheologi și istorici, coordonată de Gheorghe Petrov de la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj, alături de care s-au aflat Marius Oprea, Paul Scrobotă și Horațiu Groza. Investigațiile s-au desfășurat în prezența reprezentanților Parchetului Militar din Cluj, care a fost sesizat de către IICCMER în privința acestui asasinat. La fața locului s-au aflat și reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe.

Activitățile echipei de cercetare au fost sprijinite în teren de către *Colegiul Economic* din Năsăud (director - dr. Dorel Bidiță, prof. Ștefan Bachiș, administrator - Aurel Ioan Popa) și de Vasile Rus, preotul ortodox din satul Nepos.

Relații suplimentare se pot obține la tel. 0721400396 (Gheorghe Petrov).

În mormânt Viață

Pr. Valer Bel

Iaina Crucii, a morții și a șederii Domnului în mormânt este taina iubirii Sale smerite, până la capăt. Împărtășind soarta comună a fiecărei ființe umane care se simte singură în fața morții, Domnul Iisus Hristos, ca om, a strigat pe cruce: „Dumnezeu meu, Dumnezeu meu de ce m-ai părăsit?” (Mt 27, 46). Strigătul acesta arată realitatea suferinței și a morții lui Iisus, realitatea participării Lui totale la condiția noastră de existență până la capătul său cel mai tragic: moartea. Strigătul lui Iisus arată că suferința Sa a fost reală nu aparentă; este strigătul omului care voințește să trăiască veșnic, fiind creat după chipul lui Dumnezeu cel veșnic viu, dar în clipa morții el constată că suportul ultim al vieții nu se află în el însuși, ci în Dumnezeu-Creatorul. Omul cere un răspuns sau un sens al morții, însă niciun cuvânt nu se dă la această întrebare pentru că Dumnezeu cel viu nu se recunoaște în moarte, moartea fiind urmarea păcatului lui Adam, a căderii lui libere din comuniunea de viață cu Dumnezeu-Izvorul vieții. Tăcerea Tatălui la strigătul lui Iisus este și semnul durerii Lui maxime, pe care niciun cuvânt nu o poate exprima, atunci când Fiul Lui devenit om moare pe cruce, asumând până la capăt condiția umană de existență. Trebuie precizat însă că strigătele lui Iisus pe cruce nu sunt o expresie a despărțirii Dumnezeirii Fiului de firea Sa omenească, deoarece unirea ipostatică rămâne veșnică. Aceste strigăte exprimă realitatea chenozei Fiului lui Dumnezeu, Care, prin atotputernicia iubirii Sale, devine în mod liber neputincios în fața morții, pentru a împărtăși deplin experiența comună a istoriei umane în care nu numai se moare, ci și care adesea omoară pe cei nevinovați: „S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Flp 2, 8). Cel ce moare pe cruce este Fiul lui Dumnezeu devenit om, Care a acceptat în mod liber moartea, pentru a rămâne până la capăt în adevăr și în starea de iubire față de Tatăl, Care L-a trimis în lume, și față de oameni (cf. In 10, 17-18; 13, 1). Domnul, înainte de a muri pe cruce, a iertat pe cei ce-L răstigneau și S-a rugat pentru ei: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Lc 23, 34). Iar în clipele de pe urmă a strigat cu glas mare: „Părinte, în mâinile Tale încredințez Duhul Meu” (Lc 23, 46). Moartea Domnului pe cruce este rezultatul urii semenilor Săi, însă El nu se lasă antrenat de ură și nu se desparte de Dumnezeu, chiar și atunci când se părea părăsit de El. Pentru Iisus iubirea este mai tare decât moartea sau decât instinctul conservării (Lc 9, 24-25; Mt 10, 39), fiindcă „mila Domnului este mai scumpă decât viața” (Ps 62, 4). Ca singurul fără de păcat (1 Pt 2, 22), El S-a dat pe Sine Însuși pentru noi, purtând pe cruce „în trupul Său păcatele noastre, pentru ca noi, morți fiind păcatelor, să-i viețuim dreptății” (1 Pt 2, 24). Scopul jertfei Sale nu este acela de a șterge păcatele în sens legalist sau de a rezolva un conflict exterior între Dumnezeu și oameni ci de a restitui viața veșnică și adevărată ca o nouă relație cu Dumnezeu. Deoarece noi nu putem intra în comuniune cu Dumnezeu altfel decât în stare de jertfă, înțelegem că renunțare deplină la noi înșine și dăruire totală lui Dumnezeu, iar noi nu ne putem dăruia Lui prin noi înșine ca jertfă curată, Iisus Hristos a luat această jertfă asupra Sa pentru ca intrând la Tatăl în stare de jertfă curată pentru noi să ne introducă și pe noi la Tatăl, trăgându-ne în starea Lui de jertfă.

După ce Domnul a murit cu trupul pe cruce a coborât cu sufletul în iad și a binevestit sufletelor de aici (1 Pt 3, 18-19; Ef 4, 9), indicând prin aceasta universalitatea mântuirii în Hristos, mântuire care înglobează creația însăși, istoria și cosmosul întreg. Căci prin prezența Sa în iad, Hristos se face părtaș al stării celor de aici și biruiește iadul ca separație și îndepărtare totală de Dumnezeu prin însuși faptul că introduce în el starea de comuniune cu Dumnezeu. Învieria începe prin biruirea morții ca separație între Dumnezeu și om. Această biruință se manifestă în întregime când puterea dumnezeiască de viață făcătoare, care umple sufletul omnesc al lui Iisus coborât la iad, pătrunde și în trupul Său din mormânt și-l ridică din moarte pentru a intra în planul vieții veșnice. Astfel, între moartea Domnului pe cruce și învierea Sa din morți există o profundă legătură interioară, ambele nefiind decât două fețe ale aceleiași mari taine ale iubirii divino-umane. Dacă Crucea este puterea iubirii lui Hristos Care, ca om, Se dăruiește total lui Dumnezeu, Învieria este dăruirea totală și veșnică a lui Dumnezeu acestei umanități jertfite a lui Hristos. Umanitatea lui Hristos trece prin moarte dar nu rămâne în ea ci ajunge în Dumnezeu pentru că s-a dăruit total Lui.

Buna întrebuințare spirituală a obișnuitului

Paul Siladi

Tehnologia și impactul său asupra vieții, culturii și spiritualității a cunoscut cele mai diferite interpretări. De la critică violentă (cum este cea a lui Jacques Ellul), până la mesianismul tehnologic, plaja a fost acoperită. Există însă o ingenioasă povestire hasidică publicată de Martin Buber, care pune pe tapet dimensiunea spirituală a tehnologiei. Dimensiunea aceasta nu este una intrinsecă, ci ține exclusiv de hermeneutică:

„- Poți învăța de la orice” a zis odată rabinul de Sadagora către hasizii săi. „- Totul ne poate învăța câte ceva, și nu doar ceea ce Dumnezeu a creat. Ceea ce omul a făcut poate de asemenea să ne învețe”. „- Ce putem învăța de la un tren?” a întrebat un hasid cu neîncredere. „- Că din pricina unei secunde se poate rata totul”. „- Și de la telegraf?” „- Că fiecare cuvânt este numărat și trebuie să dai socoteală pentru el”. „- Și telefonul?” „- Că ceea ce spui aici se aude dincolo.”

Aceasta este scurta și neașteptată povestire hasidică ce valorizează în mod neobișnuit tehnologia, care, la fel ca orice element al lumii create, poate să fie un indicator către cele de dincolo, dacă ochii sunt dispuși să vadă, și mintea să decodifice. Nu există nimic atât de lipsit de valoare încât să nu merite o privire atentă și înțelegătoare.

Deși născută în mediul spiritualității iudaice, această povestire este perfect compatibilă cu spiritualitatea creștină, atât din punctul de vedere al genezei, cât și din perspectiva afirmațiilor pe care le face. Există o întreagă literatură a scurtelelor și conciselor povești de înțelepciune, prin care în diferite culturi oamenii își trec experiența și acumulările de la o generație la alta. În spațiul creștin un loc privilegiat îl ocupă apoftegmele Patericului egiptean, iar nu departe de ele se află aceste povestiri hasidice. Deși apar într-o perioadă diferită și într-un alt mediu cultural și religios, ele au ceva fundamental comun: sunt alcătuite din întrebarea pe care un neinițiat o adresează unui înțelept, iar acesta îi răspunde într-un mod imprevizibil și nesistematizabil, dar în acord desăvârșit cu esența credinței.

Pentru a avea un răspuns ca cel al rabinului de mai sus, este nevoie de câteva elemente. În primul rând este necesară o bună familiaritate cu textele sacre și capacitatea de a identifica aspectele esențiale ale unei spiritualități. Contează apoi asumarea atenției ca mod de viață sau, cu un termen consacrat al spiritualității răsăritene, trezvia neîncetată. Aceste două elemente inițiale determină o deosebită grijă pentru creație și nasc abilitatea de a identifica elementele care trimit la Dumnezeu.

Trezvia, în contextul nostru, este o formă de atenție și disponibilitatea de a învăța de peste tot, atât de la cele create de Dumnezeu (că doar „cerurile spun slava lui Dumnezeu, iar facerea mâinilor lui o vestește tăria” Ps. 18, 1), cât și de la cele mai ordinare construcții omenești. Mai mult decât atât, lipsa de anvergură a acestor produse omenești nu are corespondent într-o banalitate a învățării extrase, căci acesta este riscul cel mai mare al unui asemenea demers: ubicuizarea unui plicticos discurs moralizator. Dimpotrivă!

Validitatea încercării de valorizare spirituală a obișnuitului, a comunului este suficient demonstrată de povestea hasidică a lui Martin Buber. Nimic nu este lipsit de importanță când este cuprins într-o privire fertilă. Dacă mintea ți-e cucerită de lucrurile ultime, atunci înțelegi că miza fiecărei secunde trăite este veșnicia, că orice cuvânt lansat la întâmplare lasă urme pentru care ești responsabil și că orice cuvânt și gând, fie ele oricât de tainice, se petrec sub ochii Domnului.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, invitatul Congresului Național Nepsis, Spania 2014

Diac. Dan Văscu

Tu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Timotei, Episcopul românilor ortodocși din Spania și Portugalia, în perioada 2-4 mai 2014, s-a desfășurat Congresul Național a Frăției Nepsis. Invitatul special al ediției din acest an a fost Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleafului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului. Lucrările s-au desfășurat în Bilbao, capitala regiunii basce din Spania. Congresul a fost organizat de Episcopia Spaniei și Portugaliei în parteneriat cu Parohia Ortodoxă Română *Toți Sfinții* din Bilbao, prin sprijinul preotului paroh, pr. Petru David.

Congresul a fost deschis vineri, iar din programul zilei au făcut parte: primirea invitaților, vizitarea orașului Bilbao și o serie de activități de cunoaștere. Prima zi a manifestării s-a încheiat cu participarea celor aproximativ 300 de tineri la rugăciunea de seară. A doua zi, sâmbătă, programul a debutat cu rugăciunea de dimineață, după care, în aula de festivități a fostului Seminar Superior din Bilbao, ÎPS Părinte Andrei a susținut conferința intitulată: *Oare mai putem iubi frumos?* Ideile principale ale conferinței au fost dezbătute de tineri în cadrul mai multor ateliere. Potrivit Preasfințitului Timotei, tema aceasta a fost aleasă din necesitatea de a armoniza societatea actuală cu adevăratul sens al iubirii și al frumosului, două dimensiuni esențiale, care au ajuns să fie interpretate uneori greșit, mai cu seamă de către tineri. În Spania se organizează anual un Congres Nepsis, în cadrul căruia o persoană reprezentativă din Biserica Ortodoxă este invitată pentru a le vorbi tinerilor pe teme de interes.

Conferința Oare mai putem iubi frumos?

Momentul principal al Congresului Național Nepsis, Spania, din acest an l-a constituit conferința intitulată *Oare mai putem iubi frumos?*, susținută de Înaltpreasfințitul Andrei. Despre virtutea iubirii le-a vorbit Părintele Mitropolit pornind de la exemplele scripturistice, patristice, dar și de la relatări din viața cotidiană. Potrivit Înaltpreasfințitului Andrei, dragostea curată, încununată cu binecuvântarea lui Dumnezeu în Taina Cununiei, are ca finalitate nașterea de copii, dar și educarea lor în spiritul iubirii aproapelui și a lui Dumnezeu. Într-o lume în care păcatul, ca o funcțiune pervertită a iubirii, este așezat peste tot și chiar laudat, viața morală trebuie să fie cea care să ne integreze pe drumul lui Hristos. Pledoaria Înaltpreasfințitului Andrei pentru o viață morală curată pleacă de la analiza lucrurilor bune și rele, ca fiind premergătoare faptelor noastre. Rănile ființei omenești, cum sunt toxicomania, homosexualitatea, desfrâul, alcoolismul, au ca mijloace de vindecare dragostea, rugăciunea, paza minții, culminând cu spovedania și împărtășania cu Trupul și Sângele lui Hristos.

Conferința a continuat cu o sesiune de întrebări, pe care tinerii din diferite zone ale Spaniei, preoții parohi sau simpli credincioși participanți le-au adresat Înaltpreasfințitului Andrei, atât pe tema conferinței, cât și cu privire la problemele de zi cu zi din viața lor. Tinerii s-au arătat interesați în primul rând de importanța respectării tradițiilor religioase sau chiar naționale într-o societate secularizată cum este cea occidentală și chiar au cerut sfaturi concrete cu privire la anumite probleme punctuale din viața personală. Toți participanții au primit volumul *Mai putem trăi frumos?*, scris de IPS Andrei Andreicuț.

După-masă tinerii participanți la congresul Nepsis din Bilbao, Spania, au fost repartizați în mai multe ateliere de lucru, coordonate de preoți. Fiecărui grup i-a fost atribuită o temă de dezbateri: iubirea între

tineri, importanța căsătoriei, rolul tănărului în Biserică, iertarea în lumea de azi, creștinii în diaspora sau morala creștină în lumea actuală. În urma discuțiilor, fiecare grup a sintetizat câteva concluzii care au fost prezentate la final în fața tuturor participanților.

Imnul Frăției NEPSIS, lansat oficial la Bilbao

A avut loc și un moment artistic susținut de corul *Andra Mari* din Bilbao, părintele Gabriel Dănilă și de grupul de tineri ai parohiei *Tuturor Sfinților* din Bilbao, care au lansat cu această ocazie și Imnul Frăției Nepsis. După cină, în prezența Înaltpreasfințitului Andrei, au fost prezentate concluziile simpozionului, iar Preasfințitul Timotei i-a convocat pe tineri să-și exprime dorințele, ideile, nemulțumirile și sfaturile cu privire la viața pastorală a parohiilor de unde provin. Mai multe propuneri ale tinerilor au fost concretizate pe moment prin numirea, de către PS Timotei, a mai multor tineri pe posturi de coordonatori ai diferitelor activități la nivel de eparhie. La final, Mitropolitul Clujului le-a adresat tinerilor câteva sfaturi. I-a îndemnat pe românii plecați în Spania, ca în ciuda situației materiale slabe din țară, să nu uite niciodată de România, de rădă-

cinile și tradițiile lor, iar atunci când va veni vremea să se întoarcă acasă, ca împreună cu frații lor de aici să construiască o societate sănătoasă atât material, cât și spiritual.

Liturghie Arhierescă la Parohia Tuturor Sfinților, Bilbao

Duminică, în ultima zi a congresului, tinerii au participat la Sfânta Liturghie arhierescă ce a fost oficiată în biserica Parohiei ortodoxe a *Tuturor Sfinților* din Bilbao. Slujba a fost săvârșită de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleafului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului și de Preasfințitul Episcop Timotei al Spaniei și Portugaliei, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. În cuvântul de învățătură, Mitropolitul Clujului a vorbit despre calitățile femeii creștine, pornind de la exemplul femeilor mironosițe despre care s-a relatat în pericopa evanghelică. Salvarea societății actuale și a bunului mers al lumii, potrivit Părintelui Mitropolit, este femeia. Mamele și bunicile sunt cele de care depinde buna formare și educarea urmașilor noștri.

La finalul Sfintei Liturghii, responsabilul de activitățile cu tinerii din Episcopia Spaniei și Portugaliei și organizatorul congresului Nepsis, ieromonahul Siluan Sandor a fost hirotesit protosinghel.

Tot duminică, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei însoțit de preasfințitul Timotei a vizitat mai multe biserici din Bilbao, printre care și catedrala catolică Santiago de Bilbao, unde s-a întâlnit cu episcopul catolic al locului, eminența sa Mario Iceta Gavicageascoa.

Luni, în ultima zi a vizitei în Episcopia Spaniei și Portugaliei, Înaltpreasfințitul Andrei a făcut un scurt popas și la sediul centrului eparhial din Madrid.

Nepsis, Organizația tinerilor ortodocși români din Mitropolie Europei Occidentale și Meridionale

Nepsis (gr. trezvie) este numele generic al diferitelor asociații sau grupări ale tinerilor ortodocși din Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale. Asociația s-a constituit inițial la data de 13 noiembrie 1999, la inițiativa Înaltpreasfințitului Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale (Paris). Cu ocazia congresului aniversar de la Paris, în 2009, Nepsis a devenit „Federația Fraternalității Nepsis”, o structură de coordonare a grupărilor și a activităților sau evenimentelor de anvergură ale tinerilor din Europa Occidentală și Meridională.

Federația Fraternalității Nepsis este menită să creeze o coerență a grupărilor Nepsis din Europa Occidentală și Meridională, și organizează în special Congresele anuale Nepsis, un pelerinaj anual în România și alte evenimente cu caracter global în Mitropolia Europei Occidentale și Meridionale.

Întrebarea originară: de la metafizică la teologie

Nicolae Turcan

In *Introducere în metafizică*¹, Martin Heidegger formulează astfel ceea ce el numește drept întrebarea originară a metafizicii: „De ce este de fapt ființare și nu mai degrabă nimic?”. Mirarea filosofică se articulează în jurul faptului că ceva ființează, deși, trebuie semnalat, posibilitatea nimicului se află în lucru chiar în punerea întrebării.

Firește că o asemenea întrebare este nici mai mult, nici mai puțin decât un scandal pentru credința creștină, al cărei răspuns – că totul este creație a unui Dumnezeu atotputernic și plin de dragoste – nu interesează gândirea lui Heidegger, pentru care o filosofie creștină reprezintă o imposibilitate și o contradicție. Celebrându-și propria autonomie în afara revelației creștine, filosofia heideggeriană ia pe cont propriu atât punerea întrebării, cât și formularea unor răspunsuri care, fără a se constitui în repere dogmatice definitive, derulează calea filosofiei, adică *filosofarea*. Oricât de spectaculoasă ar fi lumea metafizicii care se ivește filosofic din această întrebare fundamentală și oricât de formidabil drumul gândirii, orgoliul autonomiei rațiunii umane e încă extrem și nu cred că poate fi salvat nici măcar de conceptul heideggerian al autenticității, concept înțeles de Heidegger drept procesul prin care omul își ia în mâini propriul destin și alege să iasă de sub dominația mediocrității, a impersonalului „se”. Dacă interogația este autentică, dacă asumarea travaliului gândirii este de asemenea autentică, nu văd de ce ar putea fi autentic refuzul revelației creștine: în acest caz, conceptul autenticității este „omenesc, prea omenesc” și nu poate da seama de măsura înaltă a *Dasein*-ului sfânt, a omului îndumnezeit. Să numim autenticitatea acestuia din urmă *teo-autenticitate*, pentru a exprima astfel împlinirea prin credință în Hristos a celor care consideră că *a fi* este încă infim în absența divinului.

De altfel, câțiva gânditori din turnura teologică a fenomenologiei franceze aveau să demonstreze că refuzul heideggerian al filosofiei creștine poate fi depășit: teologia și filosofia comunică, fie trecându-și ștafeta de la una la alta (acolo unde filosofia nu mai poate răspunde, teologia are încă ceva important de spus, susține Jean-Luc Marion), fie există o filosofie creștină la fel de naturală și de legitimă pe cât de firesc și de legitim este omul care crede (Jean-Yves Lacoste). De asemenea, într-un volum recent, *Ființa și credința*², teologul ortodox George Remete (de altfel un mare admirator al lui Heidegger), recunoaște și critică limitele impuse de refuzul filosofiei creștine în gândirea filosofului german.

Revenind la întrebarea de la început asupra ființării, Heidegger recunoaște că ea merge mână în mână cu întrebarea asupra nimicului, că întrebarea asupra a *ceea ce este* cheamă și întrebarea asupra a *ceea ce nu este*, că ființarea și neființarea se găsesc împreună în fața acestui efort interogativ. De asemenea, afirmă că meditația asupra morții duce la autenticitate, însă întrebarea fundamentală se poartă asupra ființării, nu a nimicului (chiar dacă nimicul va deveni el însuși obiect al interogării în conferința „Ce este metafizica?”). Or cred că întrebarea fundamentală ar putea fi răsturnată cu succes, lăsând mirarea filosofică să se formuleze în fața nimicirii, nu a ființării. Oare ceea ce produce o convertire (fie filosofică, fie religioasă) nu este adeseori întâlnirea finitudinii, a pierderii, a suferinței, a morții? Nimeni nu pleacă în căutarea marilor răspunsuri, dacă nu a întâlnit limita, dacă nu și-a pierdut ceea ce credea că are mai de preț, dacă n-a înțeles perisabilitatea, evanescența, „ușurătatea” ființei. De aceea ar trebui să reformulăm interogația fundamentală pentru a-i respecta diacronia survenirii: de ce există și nimicul și nu, mai degrabă, doar ființarea neafectată? Sau într-o formulare deja teologică: de ce există finitudine, suferință, moarte, pieire și nu mai degrabă plenitudine, frumusețe, dragoste, eternitate, Dumnezeu? Astfel pusă, problema se deschide în rezolvările ei posibile nu către nimic, ci către „frumusețea infinitului” (David Bentley Hart), lăsând accentele să se mute de pe nihilismul heideggerian, pe bucuria credinței în Dumnezeu învierii.

Pogorârea Duhului Sfânt în iconografia răsăriteană. Elementele constitutive ale temei

Marcel Muntean

Puminica Cincizecimii este sărbătoarea întemeierii Bisericii creștine, deoarece în această zi după cuvântarea Apostolului Petru s-au convertit la creștinism aproximativ 3.000 de persoane, definind cea dintâi comunitate de creștini de la Ierusalim.

Cultul

Praznuirea acestei sărbători este apostolică, ea fiind amintită și în Constituțiile Apostolice. Pelerină apuseană Egeria ne descrie în secolul al IV-lea, felul cum se ținea acest praznic. În același context Eusebiu al Cezareei, amintește că se celebra la începutul secolului al V-lea.

Sărbătoarea Rusaliilor are două icoane distincte prima este cea a *Pogorârii Duhului Sfânt* și cea a *Sfintei Treimi*.

Iconă din sec. al XVI-lea. Școala rusă de pictură

Iconografia

Tema *Pogorârii* face parte din *Ciclul Glorificării* lui Iisus, chiar dacă El lipsește din scenă, locul Său este preluat în anumite exemple de *Fecioară*; în unele reprezentări se observă tronul gol din mijlocul Apostolilor adunați și în rare exemple Hristos este redat bust deasupra Discipolilor.¹

Unele dintre cele mai vechi imagini ale temei datează din veacul al VI-lea, fiind ilustrate în fildeșul Dijon și în Evanghelia lui Rabula². Exemple specifice acestui subiect iconografic întâlnim și în Capadocia în secolul al X-lea.

În secolul al XII-lea, aceeași temă este ilustrată în tehnica mozaicului, în mai multe monumente printre care un model îl reprezintă cel de la Biserica Hosios Loukas din Grecia, redat pe cupola altarului.

Sfinții Apostoli stau pe jilțuri cu suppedaneum, având, unii dintre ei, în poală câte o carte, semn al propovăduirii cuvântului divin. Un tron de mai mici dimensiuni și proiectat în mijlocul cupolei susține cartea, pe a cărei copertă, decorată cu pietre scumpe, se odihnește un porumbel alb cu nimb, ce simbolizează Duhul Sfânt. Albasturul și verdele smarald concentrează atenția privitorului spre baza și centrul compoziției, spre care se îndreaptă raze luminoase ce se îngustează către centru, dând sen-

zația de mișcare. Fondul de aur condensează și unește într-o sinteză cromatică și stilistică lucrarea. Pe axul est-vest, în sensul așezării și citirii temei se află scris titlul ei: *Cincizecimea*. În cei patru pandantivi sunt plasate alte personaje laice, ce confirmă prezența unui număr însemnat de oameni, la momentul întemeierii Bisericii.

Apostolii

Apostolii înfățișați pe același plan, într-o friză, expresiv ritmată sunt reprezentați în plină mișcare a gesturilor. Așezarea lor corespunde celei din icoana lui *Iisus învățând la templu* (Iisus la doisprezece ani la templu). Lăsat acum vacant, locul Său între Apostoli sugerează prezența tainică a Sa³.

În partea mediană stau Sfinții Apostoli Petru și Pavel cu mâinile ușor ridicate în atitudini similare. Existența Apostolului Pavel semnalat în iconografia *Înălțării* și a *Cincizecimii* apare din rațiuni simbolice, deoarece, el avea să devină unul dintre corifeii *Apostolilor*⁴. În nici o altă redare nu îi vedem, stând în deplină armonie și unitate, aceasta datorându-se harului ce coboară peste ei. Discipolii sunt pictați în perspectiva inversă; cei ce sunt mai departe sunt plauzibil mai mari decât cei din josul icoanei. Parcă fiecare e diferit în gestică și în cromatica vestimentației, acest detaliu ne reamintește că diversitatea nu anulează unitatea. Pe lângă Sfântul Pavel sunt înfățișați evangheliștii cu cărți (Sfânta Evanghelie): Marcu și Luca.

Mandorla limbilor de foc

În partea de sus vizualizăm cum dintr-un cerc sau semicerc, parțial descoperit pornesc razele de lumină spre Ucenici. Acesta este simbolul cerului din care fășnesc niște unde luminoase, egale ca număr pentru fiecare discipol. El semnifică botezul fiecărei persoane făcut de Duhul Sfânt. Din centru se evidențiază și o rază mai lungă, ce definește Duhul Sfânt.

Fecioara Maria

Prezența *Fecioarei* în ambianța celor 12 Apostoli la *Cincizecime* se întâlnește în primele exemple, ea devenind o constantă în iconografia răsăriteană și în cea apuseană. Unele reprezentări iconice, (în special icoanele rusești) nu o reprezintă pe *Fecioară*, locul ei, central, fiind lăsat liber, semn ce definește prezența nevăzută a Mântuitorului.

Cosmosul

În icoanele vechi bizantine și cu precădere cele post bizantine, la baza compoziției întâlnim bustul unui rege, ce are 12 suluri cuprinse într-un vâl, în brațele sale; acesta simbolizează cosmosul sau lumea ce a primit harul Duhului Sfânt. El este înveșmântat într-o mantie de culoare roșie (sau un detaliu din vestimentație) ce desemnează jertfele de sânge ale diavolului,⁵ purtând totodată, cele 12 filactere închise, semn al propovăduirii apostolice.

Elementele de arhitectură

Două corpuri simetrice de clădiri, cu acoperișuri plate (vizibile în icoanele grecești) secondează planul secund. Ele au o deschidere largă, centrală, indicând foișorul din Ierusalim, în care a avut loc evenimentul tainic.

În interiorul bisericii, scena se zugrăvește pe bolta în leagăn de deasupra Sfântului Altar, iar ca icoană portabilă ea se regăsește pe iconostas, în rândul celor douăsprezece icoane praznicar și în registrul de jos, împreună cu icoanele împărătești, atunci când locașul de cult este consacrat sărbătorii. În rare exemple se mai poate picta și în absida sudică din naosul bisericii.

Redescoperind atmosfera de unitate și credință, dar și de bucurie a prezenței Sfântului Duh să ne veselim, asemenea Sfinților Apostoli, rostind troparul sărbătorii:

*Binecuvântat ești, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cea ce preaînțelepți pe pescari i-ai arătat, trimițându-le lor Duhul Sfânt; și printr-înșii lumea ai vânat, Dăătorule de viață, slavă Ție!*⁶

³ Michel Quenot, *Învieria și icoana*, Ed. Christiana, București, 1990, p. 220.

⁴ Constantine Cavarnos, *Ghid de iconografie bizantină*, Ed. Sophia, 1975, p. 128.

⁵ Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, Ed. Sophia, București, 2003, p. 225.

⁶ *Ibidem*, p. 130.

¹ Trad. Gabriel Liiceanu și Thomas Kleinginger, Humanitas, București, 1999, p. 9.

² Ed. Academiei Române, București, 2012.

¹ Louis Réau, *Iconographie de l'art Chrétien*, tome II, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 1957, p. 591.

² Nikolai Ozolin, *Iconografia Ortodoxă a Cincizecimii*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2002, pp. 153-154.

TABOR, o tribună a dialogului inteligent al Bisericii cu lumea

Pr. Bogdan Ivanov

u un proiect editorial generos și salutat cu entuziasm atât în lumea teologiei, cât mai ales în spațiul culturii românești, Revista TABOR reprezintă un manifest prin care Mitropolia Clujului anunța mult așteptată înnoire în Biserica Ortodoxă Română, atât la nivelul administrației, cât mai ales la cel al limbajului și al deschiderii reale spre dialog și spre lume. Proiectul acestei reviste, o veritabilă instituție a Mitropoliei Clujului și care iese din tiparele revistelor eparhiale, i-a aparținut vrednicului de pomenire Mitropolitul Bartolomeu, care l-a anunțat încă din toamna anului 2006, la prima sinaxă mitropolitană, la Mănăstirea Râmeț. Revista are ca linie directoare promovarea unui dialog între teologie, filosofie, științele exacte, umaniste și politice și se constituie într-o tribună a dialogului între oamenii Bisericii, dar și intelectuali, nu în sensul unei disjunții, ci în sensul unei apropieri între ceea ce numim fii ai Bisericii.

Primul număr al revistei a apărut în luna aprilie 2007 și a deschis șirul unor consistente apariții lunare, în paginile cărora s-au găsit articole și studii ale unor importanți teologi din spațiul ortodox, dar și din cel catolic sau protestant, eseuri, interviuri, traduceri inedite din texte patristice și recenzii de carte, care au făcut din această publicație una de referință în întregul peisaj editorial al Bisericii Ortodoxe Române. În cele 85 de apariții lunare s-au regăsit și câteva numere tematice de mare forță pe subiecte de strictă actualitate și provocatoare pentru gândirea teologică: Religia și Europa, Muntele Athos, Rugul Aprins, 20 de ani de la căderea comunismului, Creștinism și Islam, Biblia în cultura românească, dar și dedicate unor personalități din lumea teologiei sau a culturii Mircea Eliade, Andrei Șaguna, Nicolae Steinhardt, Nae Ionescu, Ioan Alexandru, Bartolomeu Anania, Dimitrie Cantemir sau Dumitru Stăniloae.

Printre colaboratorii marcanți ai ei se numără profesori clujeni, dar și oameni de cultură din țară și din străinătate, cum ar fi: Mihail Șora, Părintele Rafail Noica, Bogdan Tătaru Cazaban, Basarab Nicolescu, Părintele Patriciu Vlaicu și Părinții Profesori Ioan Ică și Ioan Ică Jr. și mulți alții care au acceptat bucuroși ca să fie membri în colegiul redacțional al acestei reviste.

Proiectul Revistei TABOR este continuat de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în calitate de președinte al Colegiului director, iar coordonarea lunară a revistei îi aparține părintelui Cătălin Pălimaru, în calitate de Director al Editurii Renașterea și secondat de Pr. Florin-Cătălin Ghiț și Nicoleta Pălimaru în calitate de redactori șefi al revistei, pe partea editorială, completată și îmbogățită de desenele și graficele lui Marius Dan Ghenescu.

Revista îmbină într-o echilibrată viziune grafică și textul, fiind și din acest punct de vedere o publicație plăcută cititorului și foarte atractivă. Ea este difuzată lunar preoților din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și nu numai, iar prin intermediul ei aceștia au avut ocazia de a se întâlni cu texte importante ale unor fii ai Bisericii.

Revista Tabor continuă să lanseze ambițios, și după primii 7 ani de apariții neîntrerupte, invitația spre dialogul tradiției cu modernitatea și al Bisericii cu lumea, sub aceeași siglă generoasă tâlcuită cu multă inspirație de Mitropolitul Bartolomeu: „Tabor – tradiție și actualitate în Biserica Ortodoxă Română”.

La multe numere strălucite și la mulți cititori însetați după o necurmată înnoire a minții și a sufletului!

Pălăria lui Gauss

Pr. Dan Popovici

urba lui Gauss este reprezentarea grafică a (probabilității) repartizării unor valori în funcție de o medie standard. Ea poartă numele matematicianului german Karl Friedrich Gauss (1777-1855), care a descoperit-o și, datorită formei, i se spune „clopotul lui Gauss” sau „pălăria lui Gauss”, aducând cu pălăriile-bicorn din timpul lui Napoleon. Interpretarea acestei curbe, tradusă într-un limbaj comun, este următoarea: dintr-o mulțime oarecare, fie ea de clerici, de studenți, de pictori sau chiar de academicieni, 10% fac cinste acelui domeniu, excelează, sunt deschizători de drumuri, 10% sunt neaveniți, fac de rușine breasla, sunt „catastrofe”, iar 80% ocupă cealaltă zonă a spectrului rămas.

Curba lui Gauss e funcțională și în iad. Cuviosul Paisie Aghioritul declară: „Îmi spune gândul că numai zece la sută din morții vinovați se află în stare demonică și, acolo unde sunt, Îl hulesc pe Dumnezeu precum fac diavolii. Nu cer ajutor, dar nici nu vor să primească ajutor. Ce poate să mai facă Dumnezeu cu unii ca aceștia? Se aseamnă unui copil care se depărtează de tatăl său, îi risipește toată averea, iar pe deasupra îl mai și înjură. Ei, atunci ce să-i mai facă tatăl său? Însă ceilalți vinovați, care au puțină mărime de suflet, își simt vinovăția lor, se căiesc și suferă pentru păcatele lor. Cer ca să fie ajutați și, într-adevăr, sunt ajutați de rugăciunile credincioșilor”.

Aceeași lege a lui Gauss acționează și în lumea sublunară. După Edmondo de Amicis „Prietenia este precum căsătoriile: una din zece este din dragoste”. Și recunoștința pare a-și avea reședința în această nișă de 10%. Odată Iisus intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece leproși care stăteau departe, și care au ridicat glasul și au zis: Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi! Și văzându-i, El le-a zis: Duceți-vă și vă arătați preoților. Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit. Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?” (Lc. 17, 12-18) Îți vine în minte remarcă lui George Bernard Shaw: „Din zece soldați, nouă sunt brute înăscute” sau cea a lui Paul Aubuchon: „Într-o mulțime, oricui îi stă în putere să arunce cu noroi. Nouă din zece au tendința de a o face”. După un proverb francez „Din zece persoane care vorbesc de noi, nouă vorbesc de rău, iar singura care ne vorbește de bine o spune adesea rău”. Lucian Boia pare a fi, procentual vorbind, și mai pesimist: „La o mie de persoane care citesc o carte, zece până la o sută de mii vor citi un ziar, iar unul până la zece milioane vor privi la televizor. Un Voltaire al anului 2000 ar trebui să apară la televiziune, altminteri n-ar mai fi Voltaire. Dar nu e deloc sigur că televiziunea i-ar permite „fanteziile” pe care monarhia absolută - de voie, de nevoie - a trebuit să i le tolereze. Aici se transmit mesaje strict orientate și controlate” (*Mitul democrației*).

Pascal Bruckner enunță principiul speranței statistice, valabil pentru Don Juani, care se atașează de numere, niciodată de persoane: „Din zece femei pe care le agață, știe că măcar una va consimți să ia cu el o cafea. Și din zece care vor lua o cafea în tovărășia lui, una sau două, obosite de hărțuială, numai dacă nu își vâra coada dracul nu vor accepta să meargă mai departe” (*Hoții de frumusețe*). Aceste femei care acceptă cafelele, ba chiar să meargă mai departe nu sunt potrivite pentru a deveni vestale. Zeița Vesta era slujită în templul său de un grup de zece fecioare, care aveau datoria să păstreze nestins focul sacru la altar. De la numele zeiței a derivat pentru aceste fecioare numele de vestale. Ele trebuiau să respecte reguli severe, între care aceea de a-și păstra fecioria. Dacă greșeau, pierzându-și-o, erau zidite de vii într-un mormânt subteran. Dacă în *Pilda celor zece fecioare* (Mt. 25, 1-13), cinci dintre ele erau înțelepte, iar cinci nebune, în ziua de astăzi dacă aceste procente s-ar fi menținut, alta ar fi fața lumii. Chiar și una din zece să fie fecioară înțeleaptă și Dumnezeu tot nu și-ar întoarce fața de la noi. Parcurgând capitolul 18 din *Cartea Facerii* îl descoperim pe Avraam ca pe un iscusit negociator, încercând să-L convingă pe „Teroristul” Dumnezeu să renunțe la distrugerea Sodomei. Pomind de la un număr de cincizeci de drepti pentru care Cel Preaînalt să cruțe cetatea, Avraam reușește să plece îndurarea divină până la zece drepti. „Și a mai zis Avraam: „Să nu se mânie Stăpânul meu de voi mai grai încă o dată: Dar de se vor găsi acolo numai zece drepti?” Iar Domnul i-a zis: „Pentru cei zece nu o voi pierde”. Și terminând Domnul de a mai grai cu Avraam; S-a dus” (Fc. 18, 23-33). Mai marii acestei lumi, corecți politic, care se socotesc înțelepți ori drepti, ar trebui să mai reflecteze asupra noii *moralități* sodomice (brrr, ce oximoron!) pe care vor

să o impună. Henry Kissinger, unul dintre cei ce trăiesc la curtea lor, consideră că „Nouăzeci la sută din politicieni strică reputația celorlalți zece la sută”. Totuși, dacă îi luăm la puricat și pe ceilalți, se pare că acel 10% se volatilizează. În Roma antică și evul mediu, când soldații nu se purtau vitejește, comandanții treceau la decimare: unitatea militară în cauză era pedepsită, executând pe fiecare al zecelea soldat pe care îl decideau sorții. Cum ar trebui procedat cu cei ce conduc destinele unei națiuni și o trădează fără scrupule, căci decimarea nu rezolvă aproape nimic? Dan Puric își amintește: „Am intrat într-o zi într-o biserică. Era o biserică micuță, improvizată, pentru că se lucra la biserica mare. Eram cu soția și, din cauza mirosului abundent de lumânări, tămâie, soția a leșinat. M-am speriat, am luat-o în brațe și-am ieșit cu ea afară, pe iarbă. Nu știam cum să o trezesc, mă speriasem, era, poate, o cădere de calciu, știu eu ce. S-a trezit și mi-a spus: dă-mi ceva să mănânc. Unde să fug eu duminică, când totul era închis? Am intrat în biserică, era în timpul Liturghiei, și, în biserică, am găsit pâinile cu lumânări, dar și-un pluton de babe care le păzea, și am rugat din suflet să-mi dea și mie o bucăciță de pâine, că cineva se simte rău. - Nu-ți dau, că nu e sfințită, mi-a răspuns baba, cu autoritate, de parcă era parlamentar. / - Dar, vă rog din suflet, eram disperat, doar o bucăciță... / - Nu, că nu e sfințită. Tot așa mi-au răspuns toate cele 10 babe: - Nu-ți dau, că nu e sfințită. Până s-a trezit unul și-a zis: - Dă, fă, pâine, că-ți trag una de te sfințesc pe loc. Acela este creștinul adevărat”, conchide Puric. (*Despre Omul Frumos*)

Interiorizând întâmplarea, privind în plan lăuntric la politicianul și la baba din noi, găsim oare un 10% bun acolo? Dacă nu, ar trebui să-L rugăm pe Dumnezeu-Duhul Sfânt, pe Dumnezeu Sfințitorul să ne tragă una să ne sfințească pe loc! E rușinos și înfiorător la ce nivel de decădere spirituală au ajuns creștinii. Acel 10% pare a se fi subțiat el însuși la 10% din el și a fi devenit de câteva secole 1%. Abdul-Pașa, guvernator al Salonicului între anii 1821-1823, a luat 500 de tineri din Sfântul Munte. Unii dintre aceștia erau frați începători, iar alții au mers acolo să se ascundă. Fugeau în Sfântul Munte, ca să se salveze, pentru că turcii adunau copiii tineri ca să-i facă ieniceri. Abdul-Pașa pe tinerii pe care-i lua și nu se lepădau de Hristos îi spânzura în Turnul din Uranopolis. Dintre atâția câți a luat din Sfântul Munte numai 5 au mărturisit, în timp ce ceilalți s-au lepădat de Hristos și au devenit ieniceri. Relatând acest episod revelator, Cuviosul Paisie Aghioritul conchide că „E nevoie de vitejie; nu e nici de joacă, nici de glumă. Dacă cineva e mișel și iubitor de sine, nu are putere dumnezeiască înăuntrul său, și atunci cum va înfrunta o astfel de greutate?... Astăzi, pentru ca omul să poată înfrunta greutățile ce le întâmpină, trebuie să aibă înăuntrul său pe Hristos, de la Care să ia mângâiere dumnezeiască pentru a avea o oarecare răvnă. Altfel, într-o clipă grea ce va face?” Dar cum să simți acea mângâiere când nici măcar nu te spovedești? O dată, după ce s-a întors din lume în Sfântul Munte, Părintele Paisie le-a spus monahilor: „Astăzi păcatul a devenit modă. Dintre cei care au venit să-mi ceară sfatul, nici măcar 10% nu erau spovediți. Eu simt nevoia să mă spovedesc în fiecare zi, iar aceștia nu găsesc păcate!” Și atunci ce să mai spui de ceilalți?

Cercetările actuale au arătat că subconștientul conține toate mecanismele automate care mențin și reglează buna funcționare a organismului (cum ar fi respirația sau circulația sângelui) și tot ceea ce (fie bun, fie rău), învățând, devine un reflex, putând fi transferat pilotului automat. Conștientul reprezintă acea latură a ființei noastre care sesizează raționalitatea și rațiunile lumii și controlează prin voință și rațiune o parte din activitățile umane, estimate la aproximativ o zecime din total. El folosește șabloane, care după suficientă exersare pot crea reflexul. Supraconștientul sau conștiința este acel miez cel mai profund al ființei noastre, acel centru tainic, fața întoarsă către Dumnezeu, organul prin care sesizăm realitățile spirituale, supra-naturale, acel loc unde se aude glasul lui Dumnezeu, dar unde și demonii caută să se insinueze prin gânduri. Un frate l-a întrebat pe avva Pimen: „Poate oare cineva să-și țină toate gândurile în frâu și să nu dea nici unul dușmanului?”. Bătrânul a răspuns: „Există unii care țin zece și dau unul”. Același frate a pus aceeași întrebare avvei Sisoie, și el îi zice: „Da, există unii care nu lasă nimic dușmanului”. Tăcuții Părinți ai Pustiei știu că „Față de tăcere, chiar cuvântul înțelept e vorbărie” și că grăirile înțelepciunii se învață în liniștea tăcerii. De aceea, propune un înțelept, închină a zecea parte a vieții tale Tăcerii și îți va arăta cu degetul drumul Înțelepciunii. Cel ce a pășit pe acest drum e fericit de un proverb românesc: „Ferice de cel căruia îi spui o vorbă și pricepe zece, dar vai de acela căruia îi spui zece și nu pricepe nici una”. Vai umanității de astăzi! Vai, căci arealul de 80% e mânat de forțe oculte spre catastrofica nișă de 10%. Pălăria lui Gauss e gata să cadă, doar mila lui Dumnezeu și rugăciunea tot mai strâmtorată nișă a adevăraților creștini (care din 10% la cât s-a fi îngustat ?) o mai ține să nu se rostogolească în colbul acestui veac „nestatornic și vitreg” (Sofronie Saharov)!

Jurnalismul religios. Dezbateri la împlinirea a 15 ani de existență a Radioului Renașterea

Pr. Florin-Cătălin Ghiț, Alexandra Andreș

In cadrul manifestărilor prilejuate de împlinirea a 15 ani de la înființarea postului de Radio Renașterea (în 1 mai 1999, la inițiativa vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania) al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, miercuri 30 aprilie 2014 s-a desfășurat în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, o dezbatere despre „Jurnalismul religios în peisajul mediatic actual”. Au vorbit despre experiența lor în domeniul presei religioase: Răzvan Bucuroiu, directorul TVR 3 și editorul revistelor *Lumea credinței* și *Lumea monahilor*, Ciprian Olinici, directorul Radio Trinitas al Patriarhiei Române, și Remus Rădulescu, realizator de emisiuni religioase la Radio România. Evenimentul, marca Radio Renașterea, a fost moderat de directorul instituției, Paul Siladi.

S-a discutat argumentat despre cum este percepută presa religioasă în spațiul mediatic contemporan, modul în care ea a renăscut după perioada comunistă, precum și despre calitățile contemporane ale acesteia. Apoi au fost invitați la dialog cei prezenți, jurnaliști, profesori și tineri deopotrivă. De departe, una dintre cele mai dificile întrebări a fost: cum transpunem mesajul religios, astfel încât acesta să fie gustat și de tineri?

În deschidere, domnul Remus Rădulescu, activ la radio România Actualități din anul 1996, a caracterizat în câteva cuvinte jurnalismul religios actual, unul din nefericire marginalizat, dar cu un potențial neexploatat îndeajuns. Răzvan Bucuroiu a arătat că una dintre cauzele pentru care această voce a Bisericii este insuficient auzită ține de istoria recentă: comunismul a produs o ruptură care a făcut necesară reinventarea propriu-zisă a acestui segment de presă, după mai bine de 50 de ani de pauză. Potrivit directorului Radio Trinitas, Ciprian Olinici, „ceea ce a adus nou în 1990 mass-media religioasă și încearcă să promoveze foarte mult este umanizarea presei, faptul că, pentru omul de presă, nu e atât de important evenimentul în sine, cât persoana umană, omul din centrul evenimentului”.

În final, cei prezenți au fost invitați să adreseze întrebări vorbitorilor sau să-și expună părerile, ideile pe marginea celor prezentate. Printre cei care au luat cuvântul s-au numărat părintele decan Vasile Stanciu, care a reamintit de momentele începuturilor postului de radio Renașterea, când i s-a solicitat de către Arhiepiscopul Bartolomeu să realizeze prima cortină muzicală ca semnal sonor distinct al noului post de radio bisericesc. Apoi sfinția sa a adus în discuție și importanța dimensiunii morale implicate de modalitățile profesionale ale transmiterii printr-o formă cât mai atrăgătoare a unui conținut revelat, în cazul presei bisericești.

Impactul asupra omului contemporan

În continuare a luat cuvântul pr. Bogdan Ivanov, care a subliniat că comunicarea, deschiderea spre lume este o exigență pastorală a mesajului evanghelic. „Biserica teazaurizează cel mai critic dintre cuvintele care există în lume, dar îl și comunică lumii prin instrumentele Bisericii: televiziune, radio și presă scrisă. Cum ar trebui Biserica să devină mai vizibilă în spațiul public și mai adecvată la cerințele și așteptările lumii, pentru ca presa teologică să iasă dintr-o anumită izolare în mediul exclusiv eclesial. Cum ar trebui să-și acordeze limbajul, să comunice, să-și folosească mai eficient canalele de comunicare audio-vizuale și scrise pentru a atinge nu doar publicul deja îmbisericit, ci și pe cel care nu este în Biserica noastră?”, au fost întrebările puse de părintele Bogdan. Domnul Ciprian Olinici a răspuns că „ne putem acorda limbajul nevoilor oamenilor dacă suntem contemporani cu ei. Una dintre provocările esențiale ale jurnalismului religios este aceea de a fi în istoria acelorora cărora li te adresezi”. Dorința oamenilor este aceea de a li se adresa puncte de vedere ale Bisericii asupra problemelor sociale cu care se confruntă. Așadar, omul dorește să găsească un canal mediatic care să ofere

răspunsuri la problemele pe care societatea și le pune sau i le pune omului contemporan. În ultimii ani au găsit spații largi de audiență dezbaterile pe marginea acestui gen de teme: pașapoartele biometrice, avortul, problemele morale – prostituție, homosexualitate etc. – și sunt subiecte care încă nu sunt încă epuizate pe agenda publică. Pentru a aborda astfel de teme e nevoie de mult curaj, asumarea unei libertăți și un efort de raționalizare a mesajului transmis. E o provocare la adresa mass mediei bisericești aceea de a fi totodată curajoasă, contemporană, adaptată nevoilor oamenilor și totodată a fi armonizat și cu exigența tradițională a Bisericii. Domnul Remus Rădulescu a subliniat că ar trebui să se dea mai mult spațiu dezbaterilor cât mai deschise, în care să fie cooptate chiar persoane care să nu aibă neapărat o opinie conformă poziției Bisericii, împreună cu persoane din interiorul Bisericii, care să aducă argumente solide pentru susținerea poziției tradiționale sau oficiale, astfel încât și omul din afara Bisericii care privește / ascultă / citește să fie atras spre universul credinței.

Breaking news: a înviat Hristos!

Remus Rădulescu: „avem noi, cei din presă, impresia că senzaționalul atrage, se vinde... Ce înțelegem prin senzațional? În lumea mondenă, sunt oameni, vedete, care ies din comunul vieții prin tot felul de giumbușlucuri pe care le fac. Dar să găsești ceva extraordinar în Biserică, care să impresioneze, presupune un discernământ”.

Biserica nu trebuie tratată ca o mondenitate. Nota comună e cumințenia, nu e ieșirea în evidență și poți să găsești senzațional în promovarea unor valori. Există o medie a oamenilor bisericii și trebuie să-i găsești pe cei care ies din acea medie și care fac lucruri foarte frumoase, sunt tineri care fac lucruri bune. Din păcate, de multe ori, în presa laică se caută lucrurile controversate, de scandal, care prind bine. Într-o anumită presă laică, cazurile rele din biserică sunt scoase în față, în pofida celor bune, în mod părtinitor. Nici măcar nu se procedează cu imparțialitate, cu un echilibru, ca în cazul politicianilor, când se acordă spațiu și opiniei adversarilor. Dacă sunt căutate cazurile proștirilor care „calcă strâmb”, ar trebui căutați și cei care „calcă foarte bine”. Nu există întotdeauna această preocupare deoarece există o tendință de a slăbi identitatea Bisericii. Biserica e o sursă de identitate foarte puternică, una religioasă, și nu se vrea să existe identități foarte puternice în massă, în public. Nici politicianii nu-și doresc asta, pentru că un astfel de public, cu o identitate puternică e greu de dus încolo și înapoi, e greu de condus. Cei cu o identitate foarte slabă sunt ușor manipulabili. „Bănuiesc că asta e cauza pentru care se promovează senzaționalul și controversa negativă din Biserică în media laică. Încercăm să echilibrăm lucrurile, chiar dacă nu reușim întotdeauna”.

Segmentul tânăr de public

Lectorul universitar la catedra de jurnalism a UBB, doamna Cristina Nistor, care a pus problema modului în care Biserica se raportează, într-o lume mediatizată, la strategia de comunicare pe termen lung în legătură cu abordarea segmentului tânăr de public, pe care nu-l mai regăsim atât de mult în fața aparatului de radio, aproape că nici în fața aparatului de TV, ci îl găsim cu tableta, cu smart phone-ul într-o stare de continuă mișcare, îl găsim pe Facebook, unde primește informațiile selectate de cele mai multe ori de generatoare de știri automate. Cum anume gândim să ne raportăm la acest segment, care nu este de ignorat, dincolo de publicul fidel pe acest profil de programe.

Domnul Ciprian Olinici a subliniat că există această preocupare legată de modul în care ar putea fi acomodat un mesaj al Bisericii care să ajungă la tineri. În primul rând s-a constatat că este benefică în apropierea de tineri evitarea formulării agasante de reguli, nevoia de a asculta cerințele, nevoile și întrebările tinerilor, am acordat spațiu de manifestare celor doritori să interacționeze. Se are în vedere și crearea unei grile de programe on-line pentru tineri, paralelă cu grila de programe FM, crearea de forumuri care să dea posibilitatea discuțiilor libere pe ele, mai puțin cenzurate, administrate de cineva din radio, organizarea de spectacole destinate tinerilor, de ieșiri, pelerinaje, cu scopul de a forma o familie a tinerilor atașați de radioul Bisericii. Principala misiune a radioului este de a promova slujirea adevărului și a unității, de a mijlocii aducerea dumnezeirii în casele și sufletele oamenilor, de a crea și facilita legături interumane.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj

Dacian But Căpușan

In grija Cercului de Film al Facultății de Teologie Ortodoxă s-a desfășurat marți, 1 aprilie 2014, proiecția filmului: *The Notebook*.

Miercuri, 2 aprilie 2014 Prof. dr. Hans Schwarz de la Institutul de Teologie Protestantă al Universității din Regensburg a susținut în cadrul Facultății noastre două prelegeri: *Diaconia ca semn al credinței creștine* și *Munca, vocația și chemarea: semnificația lor în zilele noastre*.

Cercul de Psihologie pastorală al Facultății de Teologie Ortodoxă a organizat joi 3 aprilie 2014 vizionarea documentarului: *Poți să îți vindecii viața*.

Facultatea de Teologie Ortodoxă a fost, împreună cu: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși și Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România, filiala Cluj coorganizatoare a *Pelerinajului tinerilor pe jos de la Icolt la Mănăstirea Nicula*, ediția a IV-a, sâmbătă 5 aprilie 2014.

Luni 7 aprilie 2014, la Atelierul de icoane al Muzeului Etnografic al Transilvaniei, instituție organizatoare a evenimentului împreună cu Facultatea de Teologie Ortodoxă și Uniunea Artiștilor Plastici Cluj-Napoca, a avut loc vernisajul expoziției retrospective intitulate: *Izvoade și icoane românești* ce cuprinde aproape 30 de lucrări aparținând d-lui conf. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean, replici pe lemn, pânză și sticlă ale unor icoane păstrate în mănăstiri din toate provinciile istorice ale țării, din diferite epoci și ilustrând diferite stiluri și școli de pictură bisericească. Au fost prezenți studenți, masteranzi, profesori ai facultății, elevi, dar și iubitori de artă din municipiu. Expoziția este deschisă până în 23 aprilie, de sărbătoarea Sf. Mare Mucenic Gheorghe.

Cercul de Film al Facultății de Teologie Ortodoxă a organizat miercuri 9 aprilie 2014 proiecția filmului: *Noah*.

În cadrul Salonului Studențesc de Artă Religioasă, ediția a XXXII-a, organizat de Casa de Cultură a Studenților din Petroșani în perioada 14-22 aprilie 2014 Centrul de Creație și Cercetare Continuă „Sf. Evanghelist Luca” al Facultății de Teologie Ortodoxă a prezentat proiectul expozițional: *Noua perspectivă a artei sacre*. Au expus lucrări studenți și masteranzi, sub coordonarea Asist. univ. dr. Marius-Dan Ghenescu.

Un simpozion dedicat primului protopop ortodox al Bistriței, părintele Grigore Pletosu, a avut loc în a doua zi de Paști, luni, 21 aprilie 2014, în biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din municipiul Bistrița. Personalitatea părintelui profesor Grigore Pletosu a fost evocată de Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, ÎPS Prof. univ. dr. Părinte Andrei - care a săvârșit în deschidere slujba Vecerniei, înconjurat de un numeros sobor de clerici - oficialități locale și oameni de cultură. Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată și de pr. drd. Marius-Dan Goga, care lucrează la o teză de doctorat despre Grigore Pletosu, și studenții Paul Gavriiloie și Marius Morariu, de la specializarea Teologie pastorală. În cadrul simpozionului a avut loc și lansarea cărții *Dogmatica ortodoxă* semnată de protopopul Grigore Pletosu, ediția a II-a, apărută la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului.

În perioada 28-30 aprilie, în spațiul de artă contemporană M 2, Clinica medicală II a fost organizată expoziția *Peisaje în alb* a Conf. univ. Dr. Marcel-Gheorghe Muntean. Vernisajul a avut loc luni, 28 aprilie 2014.

Marți, 29 aprilie 2014 a avut loc, sub egida 90 de ani de la înființarea învățământului teologic ortodox din Cluj-Napoca (1924-2014), sesiunea de comunicări a secției biblice. În cadrul acesteia au fost prezentate următoarele referate: *Studiile vechitamentare la Academia/Institutul teologic Ortodox din Cluj 1924-1952. Vechiul Testament și creștinismul în opera Pr. prof. dr. Liviu Galaction Munteanu* (Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă); *Istoria creațiunii și paradisul în cercetările Pr. prof. dr. Liviu Galaction Munteanu* (Asist. univ. drd. Paula Bud); *Biblistul-martir Liviu Galaction Munteanu. O contribuție la dezvoltarea studiilor biblice românești* (Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană); *Pr. prof. dr. Liviu Galaction Munteanu – reper biografic și științific în spațiul biblic românesc* (Drd. Olimpiu N. Benea). Moderatorul manifestării a fost Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății. A participat ÎPS Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei.

Miercuri 30 aprilie 2014, la Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca a avut loc vernisajul expoziției de pictură *Expo Student Club*. Coordonatorul proiectului a fost: Conf. univ. Dr. Marcel-Gheorghe Muntean.

Cercul de Film al Facultății de Teologie Ortodoxă a organizat miercuri 30 aprilie 2014 proiecția filmului: *Tom Hanks is Forrest Gump*.

Alice Voinescu sau intelectualul îmbisericit

Mircea Gelu Buta

Imic nu o definește mai bine pe Alice Voinescu precum această frază a lui Alexandru Paleologu: „Mare intelectuală, mare conferențiară, profesoară celebră, prietenă cu câțiva din marii intelectuali și cărturari europeni, André Gide, Roger Martin du Gard, André Malraux, Paul Desjardins, Eugenio d'Ors, pe care îi întâlnea de obicei, în fiecare an, la decadele de la Pontigny și cu care întreținea permanent corespondență, făptură quasilegendară, personalitate de prim-plan a culturii, ea asumase vocația aceasta ca obligația creștinească de a nu-și îngropa talantul”. Am citat din prefața amplului jurnal – peste o mie de pagini – ținut de Alice Voinescu¹ vreme de 42 de ani (1929-1961), semnată de un intelectual de primă mărime, Alexandru Paleologu, care a avut prilejul s-o cunoască, prin legături de familie, încă de foarte tânăr.

În caracterizarea sintetică reprodușă mai sus, Alexandru Paleologu pomenește și latura creștină a personalității complexe care a fost Alice Voinescu și pe care ne-am propus s-o schițăm, nu înainte de a spune câteva lucruri despre biografia și bibliografia sa.

Biografie

Alice Voinescu s-a născut în anul 1885 la Turnu Severin, într-o familie distinsă: ajunge să spunem că tatăl său, avocat, Sterie Steriadi, era doctor în drept la Paris. După absolvirea Facultății de Litere și Filosofie din București, în anul 1908, frecventează cursurile profesorului Hermann Cohen la Marburg, în Germania, iar în anul 1913 își trece doctoratul la Sorbona cu teza *Interpretarea doctrinei lui Kant de către școala de la Marburg. Studiu asupra idealismului critic*. În același an, revine în țară și se căsătorește cu avocatul Stelian Voinescu. În anul 1922, Alice Voinescu este numită profesor de estetică și teorie a teatrului la Conservatorul Regal de Muzică și Artă Dramatică din București, unde va funcționa neîntrerupt până la pensionarea silită din anul 1948, consecință a atitudinii sale față de constrângerea Regelui Mihai I să abdice. În anul 1951, în Ajunul Paștelui, Alice Voinescu este ridicată de Securitate și închisă, fără proces, vreme de 19 luni, întâi la Jilava, apoi la Ghencea. Mai bine de un an, va avea domiciliu obligatoriu în comuna Costești, din apropiere de Târgu Frumos. După moartea lui Stalin (5 martie 1953), în ianuarie 1954, s-a putut reîntoarce în București. Dintre volumele publicate de Alice Voinescu, se cuvin cu precădere menționate *Montaigne* (1936), *Aspecte din teatrul contemporan* (1941) și *Eschil*, tipărite la Editura Fundațiilor Regale.

Dragostea de Ortodoxie

Vastul jurnal, cu caracter personal, *intim*, ținut peste patru decenii de Alice Voinescu, reflectă latura de creștin îmbisericit a autoarei, deopotrivă cu convingerea și bucuria de a aparține Ortodoxiei a unei intelectuale formate în Occident, fidelă valorilor apusene și stilului de viață vest-european. Iată ce scria în jurnalul său, în acest sens, Alice Voinescu, la data de 30 octombrie 1941: „Resimt deseori un occidentalism în mine care stăpânește românismul meu. Desigur, atmosfera celor 15 ani de acasă! (...) Atmosfera unei familii occidentale, cu nostalgia Occidentului. Și totuși, mă simt româncă prin dragostea pentru pământul și omul românesc. Și, desigur, prin instinctivul atașament pentru ortodoxia pe care am apărât-o în mine împotriva tuturor asalturilor venite de oriunde. Și mama, la fel! Tata era profund ortodox – fără s-o știe”².

Apărarea credinței ortodoxe la nivel personal nu este deloc una teoretică la Alice Voinescu. Iată ce nota, în acest sens, în jurnal pe 6 iulie 1941: „Azi Isa vrea să mă ducă la slujba catolică. I-am spus de la obraz că insinuările acestea catolice îmi sunt pur și simplu antipatice. Doamne, iisuse, cum să te pot confunda pe tine cu fanaticiiăștia prozeliti? Înțeleg cum în Apus s-a putut naște reacția contra cabotinilor. Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai născut ortodoxă”³. O săptămână mai târziu, pe 13 iulie 1941, Alice Voinescu, excedată, revine asupra aceluiași subiect: „Ce e cu Isa? Ceva neliniștitor.

În insistența ei de a mă duce la slujba catolică. Vrea și pace să mă fac catolică. Eu nu vreau deloc, îmi face această biserică antipatică. N-ar trebui să mă supun unei dorințe care nu e *dezinteresată* (s. aut.), e propagandă. Doamne! Multe sunt lighioanele tale!”⁴.

Alice Voinescu își apără credința proprie, obligație primită de orice creștin răsăritean încă de la botez, și atunci când insinuarea prozelită e mult mai rafinată, subtilă, susținută de prestigiul unei personalități incontestabile, așa cum reiese din nota de jurnal din 8 iunie 1949: „Ieri, la Marius și Lulu cu Monseniorul Ghica. Dejun foarte simpatic, dominat de Monsenior, care a povestit de toate, firește în legătură cu Biserica. O nevoie vizibilă de a critica Biserica Ortodoxă, nu cu răutate, căci avea dreptate în tot ce spunea, dar cu un soi de orgoliu specific. Teribil de «domn» până la a se apleca să-mi ridice poșeta, sigur în credința lui, poate puțin cam egocentric, dar nu vanitos, un egocentrism în jurul *catolicului* (s. aut.) din el, nu în jurul omului – de o finețe și o subtilitate psihologică remarcabile. Un Prinț al lumii și al Bisericii, nu mă mir că atrage credincioșii. Totuși, iubesc Biserica noastră și doresc să-i văd și pe prelații noștri la fel”⁵.

Distinsa conferențiară d-na Alice Voinescu

Femeia ardeleană

De reală finețe psihologică dă dovadă și Alice Voinescu atât în portretul reproduș, cât și în următorul, schițat pe 26 octombrie 1950: „În trenul cel mic, ieri, transilvăneanca, un specimen frumos de românism. Simplă, deșteaptă, cuviincioasă, cu judecată dreaptă și vie, femeie de meseriaș, dar atât de la locul ei, încât mi-a fost drag să stau cu ea de vorbă și parcă o cunoșteam de când lumea. Ochii ca stelele, femeie îmbătrânită de muncă, dar cu o grație tinerească încântătoare. Astfel de exemplare dau curaj și nădejde în viitor”⁶. Cinci ani mai târziu, pe 29 octombrie 1955, scriitoarea formulează o constatare lapidară cu valoare de aforism: „Singurii sănătoși sunt țărani, pentru că ei sunt cu picioarele pe pământ și cu sufletul smerit față de Dumnezeu”⁷.

Experiența lui Dumnezeu

În jurnalul ținut de Alice Voinescu există reflecții asupra unor pasaje scripturistice, întrebări, nedumeriri, abordări catedratice („17 martie 1941: Azi e conferința mea. *Creștinism și destin*”), însă toate acestea corelate cu participarea la slujbele Bisericii și cu o puternică trăire a celei mai mari Taine: „2 decembrie 1940: Ieri m-am împărtășit, Doamne, cu sfânt Trupul și Sângele Tău. Am simțit o mare putere care mă cuprinde, îmi curgea foc prin vine. Doamne, fă ca să nu Te supăr, să nu Te mâhnesc. Că de meritat, știu, nu Te merit. Fă, Doamne, să te pot servi cum vei vrea Tu”⁸.

Treisprezece ani mai târziu, pe când se afla cu domi-

ciliu obligatoriu în comuna Costești, în Moldova, Alice Voinescu merge pe furis la biserică și, cu complicitatea preotului, se cuminecă, consemnând în jurnal pe 16 august 1953: „Dimineața m-am împărtășit, ca primii creștini, în taină. Părintele era foarte mulțumit. Eu am fost apoi la Miliție, unde parcă s-a operat miracolul schimbării, am obținut permisiunea de a merge la Biserică. De ieri sunt împăcată cu mine, mă simt în siguranță, în taina Mântuitorului, a Euharistiei!”⁹.

Intelectualii și credința

În pofida opresiunii din perioada care s-a numit „obse-dantul deceniu”, a regimului ateist, jurnalul ținut de Alice Voinescu atestă existența unei autentice vieți bisericesti în România de atunci, scriitoarea notând după întoarcerea în București din domiciliu obligatoriu, pe 3 septembrie 1954: „Ieri după asfințit ascultasem ceasuri întreaga conversația între Olga Greceanu și Cristina Brătescu. Aceasta din urmă, cuprinsă de o fervoare de mare credință, care, cu toate exagerările, nu e mai puțin dovada unei vieți puternice interioare. Olga, o propovăduitoare neobosită, vorbind zilnic în biserică, înflăcărată de o splendidă credință, activă, vie, servind spiritualitatea românească”¹⁰.

Credința concretă trăită de Alice Voinescu în comuniunea de iubire și credință a Bisericii o determină să constate cu amărăciune incapacitatea multora din lumea ei, intelectuali, persoane mondene, de a-și depăși gnosticismul orgolios, astfel încât notează în dimineața zilei de Înviere din 6 mai 1956: „M-am lăsat în grija Domnului. Sunt fericită că m-am putut împărtăși și cu atâți prieteni. Doar ai mei nu fac efortul să înțeleagă ce pierd, rămânând înțeleniți în prejudecăți raționaliste și neîncercând să biruie obiceiul indiferenței. Nu mai pot decât să mă rog pentru ei”¹¹.

Spre deosebire de majoritatea, formată îndeosebi din intelectuali, celor ce detestau regimul comunist și îl disprețuiau pe Petru Groza, văzând în el un lamentabil „tovarăș de drum” al Ocârmuirii, Alice Voinescu îl percepe de două ori ca pe un creștin, mai ales că acesta ținuse să aibă parte de o autentică pogrebanie ortodoxă. Iată însemnarea datată 10 ianuarie 1958: „...moartea lui Petru Groza m-a întristat foarte mult. Simt un fel de remușcare de a nu-i fi mulțumit *direct* (s.a.) pentru liberare (din domiciliu obligatoriu, n.n.) și cameră (...). Toate zilele astea am avut impresia că am pierdut un prieten, deși nu l-am și nu m-a cunoscut. M-am rugat din toată inima pentru liniștea sufletului lui, iar azi am aflat că era adânc credincios. // Am urmărit slujba bisericăscă cu emoție și am simțit o adiere de împăcare în lume, căci până acum așa ceva nu se prea întâmpla”¹². Merită insistat asupra faptului că, fiind credincioasă, Alice Voinescu distinge printr-o prismă spirituală o realitate pe care alții o percepeau politic.

Foarte mulți intelectuali sau – cum se spune – „oameni cu pretenții” susțin că, dacă este să creadă în Dumnezeu, o fac altfel decât baba Rada, confundând în felul acesta credința cu studiile, cu bagajul de cunoștințe, cu orizontul cultural... Credința în Dumnezeu ține de smerenie, de autenticitate și de intensitate, nu de diplome sau de grad social. O să reproducem un scurt pasaj – și nu este singurul – în care o intelectuală strălucită, poate fără pereche în România, în speță Alice Voinescu, își trăiește credința cu o candoare și o putere evocând femeile simple: „14 februarie 1950: Descoperirea icoanei Sfintei Fecioare la Biserica Scaune mi-a umplut sufletul de o certitudine că Sfânta Maică ne ocrotește și atunci, restul nu contează. Că suferim, că ne zbatem e, desigur, spre binele nostru. O bucurie mă cuprinde, să fie oare prima oară? Sau e certitudinea că Dumnezeu, Mântuitorul și Maica sunt lângă noi?”¹³.

Așa cum spuneam la început, am căutat în aceste pagini să schițăm credința mărturisitoare a scriitoarei Alice Voinescu și apartenența sa la Biserica Ortodoxă națională, așa cum se reflectă în vastul său jurnal. Însă subiectul acesta ar putea fi abordat la scara unui studiu, a unui eseu, a unei teze de licență sau a unei de doctorat.

⁹ *Ibidem*, vol. II, p. 285.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 322-323.

¹¹ *Ibidem*, p. 361.

¹² *Ibidem*, p. 431.

¹³ *Ibidem*, p. 161.

⁴ *Ibidem*, p. 315.

⁵ *Ibidem*, vol. II, p. 147.

⁶ *Ibidem*, p. 198.

⁷ *Ibidem*, p. 345.

⁸ *Ibidem*, vol. I, p. 276.

¹ Alice Voinescu, *Jurnal*, 2 vol., ediție îngrijită, evocare, tabel biobibliografic și note de Maria Ana Murnu. Prefață de Alexandru Paleologu, Editura Polirom, Iași, 2013.

² *Ibidem*, vol. I, p. 374.

³ *Ibidem*, p. 311.

PELERINAJ în ȚARA SFÂNTĂ – ISRAEL

Sărbătoarea Schimbării la Față a Domnului pe Muntele TABOR (17-23 august 2014)

Ziua I

Plecarea din Cluj-Napoca cu autocarul la ora 23.00 (16 august 2014) Decolare de pe aeroportul Henri Coandă din București la ora 10.45 și sosirea la Tel Aviv ora 13.20. Ne îndreptăm spre HAIFA, splendid oraș – port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom privi Templul cultului Bahai, cu grădinile pe terase-etajate, superioare grădinilor de la Versailles. Vom vizita Biserica Stela Maris (Steaua Mării), cu grota Sf. Prooroc Ilie Tezvitianul. Cazare și cină în orașul Tiberias la hotel de 4*.

Ziua II

Mic dejun. Deplasare la Cana Galileii – vizitarea bisericii ortodoxe, aflată pe locul casei lui Simon Cananitul unde a avut loc prima minune a Domnului: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii Catolice Buna Vestire, ridicată pe locul casei Sf. Ioachim și Ana și a Bisericii Ortodoxe Sf. Gavriil, ridicată pe locul izvorului Mariei, biserică pictată de frații Moroșanu în anul 1977. Deplasare la Capernaum, supranumit „Orașul Domnului”, Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, Muntele Fericiților – locul unde Mântuitorul a rostit Fericițiile. Opțional și în funcție de timp și de starea atmosferică, plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii și vizită la Caprice, la fabrica de aur și diamante. Cazare și cină în orașul Tiberias la hotel de 4*.

La ora 20:00 ne îndreptăm spre Muntele Tabor și vom urca la biserica grec-ortodoxă a Schimbării la Față a Domnului. Vizitarea mănăstiri și a celor 3 colibe simbolice. Participare la Sfânta Liturghie. Ora coborârii va fi stabilită de grup. Retur la hotel și odihnă.

Ziua III

Mic dejun. Deplasare spre Valea Iordanului. Yardenit-vizită la locul amenajat al botezului Domnului Hristos. Deplasare la Ierihon cel mai vechi oraș din lume, apoi urmează vizită la biserica grec-ortodoxă unde vom vedea dudul lui Zaheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon. Coborâm la Marea Moartă, - 400 m, cea mai joasă altitudine de pe glob și vom ajunge la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor), scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice. Opțional și în funcție de timp baie în Marea Moartă gratuit la ștrandul Chibutzului Kalia. Continuăm drumul cu autocarul până la Hozeva și vizităm Mănăstirea Sf. Gheorghe, unde se păstrează moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua IV

Mic dejun. Bethleem, vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano-catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua V

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Fleuit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Națiunilor (Agonie), Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Vizitarea casei în care

a locuit Fecioara Maria în Cetatea Antonia. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 locuri în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, intrăm în Mormântul Domnului pentru a ne închina, vizitarea tuturor paracliselor sfinte. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua VI

Mic dejun. Vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul – Cina cea de taină (locul primei biserici creștine din lume), Mormântul marelui rege David. Vizită la Zidul Plângerii și la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua VII

Mic dejun. Vizită la Ein Karem – patria Sf. Ioan Botezătorul cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântâniei Fecioarei Maria. Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Mare Mucenic Gheorghe. Vizită la JAFFA (Iope), cu biserica Sf. Mihail. Deplasare spre aeroportul Ben Gurion la Tel Aviv. Decolare de la Tel Aviv ora 17.40, aterizare la București ora 21.00. Plecare cu autocarul și sosire la Cluj dimineața următoare (24 august 2014).

Preț: 720 EUR

Prețul include:

- Bilete de avion București – Tel-Aviv și Tel-Aviv – București;
- Taxe de aeroport;
- Asistență în aeroport la sosire și plecare;
- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;
- 6 nopți cazare la hoteluri de 4* în Tiberias (2 nopți), Bethleem (4 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina;
- 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet suedez);
- Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Ghetzimani, Capernaum, Ierihon, Betleem și taxi pentru Muntele Tabor);
- Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;
- Ghid evreu de naționalitate română în Israel;
- Preot însoțitor pentru grup;
- Prețurile nu include:**
- Tips-uri pentru șofer și ghid (30 €) - se achită în Israel.
- Asigurarea medicală de sănătate 35 de lei indiferent de vârstă;
- Transportul de la Cluj-Napoca la aeroportul Henri Coan-

PELERINAJ ÎN GRECIA ȘI 5 INSULE (1 - 13 iulie 2014)

ZIUA 1: 1 iulie

Cluj-Napoca (ora 10.00) - Alba Iulia – București – Giurgiu – Russe;

ZIUA 2: 2 iulie

Ouranopolis – Croaziera în jurul Sf. Munte Athos. Cazare Ouranopolis

ZIUA 3: 3 iulie

Mănăstirea Ormilă – Mănăstirea Anastasia Romana (moaștele Sf. Anastasia Vindecătoarea și a Sf. Ier. Teonas) – Mănăstirea Souroti (Moaștele Sf. Arsenie Capadocianul și Mormântul Cuviosului Paisie Aghioritul) – Thesalonik (Biserica Mitropolitană cu moaștele Sf. Dimitrie - Izvorătorul de mir, Bi-

serica Sf. Sofia (moaștele Sf. Vasile Milostivul), Biserica Sf. Teodora (moaștele Sf. Teodora și a Sf. David Tesaloniceanul) – Paralia Katerini;

ZIUA 4: 4 iulie

Mănăstirea Sfântul Efrem Sirul (mâna dreaptă a Sfântului Efrem Sirul) – Mănăstirea Sf. Dionisie Olimpianul – Biserica Sf. Cuv. Paraschevi de pe valea Tembi – Complexul Monastic de la Meteora. Cazare Kalambaka.

ZIUA 5: 5 iulie

Igoumenitza – Insula Corfu: Catedrala Sf. Spiridon (moaștele Sf. Spiridon) și Biserica Mitropolitană (moaștele Sf. Împărătese Teodora). Cazare Insula Corfu

ZIUA 6: 6 iulie

Timp liber în Insula Corfu; Cazare

Ziua 7: 7 iulie

Insula Lefkada: mănăstirea Faneromeni (Icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni). Timp liber în insulă. Cazare Insula Kefalonia;

ZIUA 8: 8 iulie

Insula Kefalonia: Mănăstirea Sfântul Gherasim (moaștele Sf. Gherasim), Biserica Maicii Domnului Langouvarda (Icoana Maicii Domnului cu șerpi) și Biserica Maicii Domnului Gravalotissa (Icoana Maicii Domnului cu crini) – Patras (moaștele Sf. Apostol Andrei). Cazare Patras;

ZIUA 9: 9 iulie

Mănăstirea Mega Spileo (Icoana Maicii Domnului - Panaghia Megaliospilotissa) – Mănăstirea Marea Lavră (moaștele Sf. Alexei – omul lui Dumnezeu și moaștele Sf. Filaret) – Mănăstirea Vasta (Biserica Sf. Teodora din Peloponez). Cazare Tripoli.

ZIUA 10: 10 iulie

Canalul Corint - Mănăstirea Sf. Patapie (moaștele Cuv. Patapie Tămăduitorul și moaștele Sfintei Ipomoni). Cazare Atena;

ZIUA 11: 11 iulie

Mănăstirea Sfântului Nectarie din Insula Eghina (moaștele Sf. Nectarie) – Mănăstirea Sf. Efrem din Nea Makri (moaștele Sf. Efrem cel Nou). Cazare Atena;

ZIUA 12: 12 iulie

Insula Evia: Mănăstirea Sfântul Ioan Rusul (moaștele Sf. Ioan Rusu) și Mănăstirea Cuviosului David (moaștele Cuvios David și mormântul Părintelui Iacov Tsalikis) – Mănăstirea Kato Xenia (Brâul Maicii Domnului) – Cazare Paralia Katerini

ZIUA 13: 13 iulie

Plecarea spre România.

Preț: 570 Euro*

Prețul include:

- Transport cu autocar clasificat 3*
- 11 cazări la hotel 3*
- Demi-pensiune (mic dejun și cină)
- Ghidaj și asistență religioasă: IEROMONAH ANASTASIE DE LA MĂNĂSTIREA FLOREȘTI - CLUJ

Prețul nu include:

- Asigurarea medicală 37 lei de persoană indiferent de vârstă
- Intrarea la obiective turistice aprox. 10 euro
- Croaziera în jurul Sf. Munte Athos aprox 25 euro
- Ferry-boat Insulele Evia, Eghina, Kefalonia, Lefkada și Corfu aprox. 130 euro
- * Preț valabil pentru un grup de minim 35 persoane.

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul **Centrului de Pelerinaje Renașterea**, din Piața Avram Iancu nr. 2., la **DI. Cristian Moldovan**. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

**PS EPISCOP
VASILE SOMEȘANUL**

Aprilie 2014

2 aprilie: Oficiază o rugăciune și meditație duhovnicească în paraclisul "Sfântul Nectarie" de la Centrul de Îngrijiri Paliative din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Deniei în Paraclisul Mănăstirii "Sfânta Elisabeta" din Cluj-Napoca.

3 aprilie: oficiază Sfântul Maslu în Paraclisul Spitalului de Recuperare din Cluj-Napoca.

4 aprilie: oficiază Sfântul Maslu în biserica parohiei Cociu, protopopiatul Beclean.

5 aprilie: după rugăciunea de binecuvântare oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, însoțește până la Mănăstirea Nicula grupul de tineri din ASCOR Cluj, porniți în pelerinaj de Florii. Pe traseu oficiază rugăciuni în biserica "Intrarea în Biserică a Maicii Domnului" din Gherla și în biserica Mănăstirii Nicula (vecernia și litia). Participă la agapa comună oferită de mănăstire.

6 aprilie: slujește Sfânta Liturghie în Biserica mare a Mănăstirii "Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul" din Cormaia, protopopiatul Năsăud. Oficiază Sfântul Maslu în biserica din Chiochiș, protopopiatul Beclean.

7 aprilie: asistă la slujba Pavcerniței Mari în Catedrala Mitropolitană și rostește o meditație duhovnicească.

8 aprilie: participă în sala Căminului Cultural din Prundu Bârgăului și elevii școlii din Piatra Fântânele cu concursul Mănăstirii Nașterea Maicii Domnului" din Piatra Fântânele pentru susținerea elevului Adrian Claudiu Bara. Oficiază Sfântul Maslu în biserica parohiei Maieru, protopopiatul Năsăud.

9 aprilie: oficiază o rugăciune și meditație duhovnicească în paraclisul "Sfântul Nectarie" din Cluj-Napoca. Oficiază Sfântul Maslu în biserica "Sfântul Dimitrie Basarabov" din Cluj-Napoca.

10 aprilie: slujește Sfânta Liturghie în biserica "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca și participă la întâlnirea cu preoții din Protopopiatul Cluj I. În Cimitirul parohial din cartierul Mănăștur oficiază slujba înmormântării credinciosului Gavril Sclican. Slujește Sfântul Maslu în parohia "Ghinda", protopopiatul Bistrița.

11 aprilie: oficiază Sfântul Maslu în biserica "Buna Vestire" din cartierul Iris, protopopiatul Cluj II.

12 aprilie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii "Sfinții Ilie și Lazăr" de la Cristorel, protopopiatul Cluj I.

13 aprilie: slujește Sfânta Liturghie și binecuvântarea bisericii în parohia "Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir" din comuna Baciu, protopopiatul Cluj I. Oficiază Vecernia și Sfântul Maslu în biserica "Înălțarea Sfintei Cruci" din cartierul Plopilor, protopopiatul Cluj II.

15 aprilie: în sala Muzeului Eparhial, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, participă la concertul susținut de soliștii Cvartetului Transilvan.

16 Februarie: oficiază o rugăciune și rostește o meditație duhovnicească în Paraclisul Centrului de Îngrijiri Paliative "Sfântul Nectarie" din Cluj-Napoca. Împreună cu doamna prof. univ. dr. Maria Mirela Gherman Căprioară, Directorul medical al Centrului, și cu doamnele din grupul voluntarilor primește în Centrul de zi "Prof. Univ. Dr. Dr. Heinrich Schnatmann" grupul de asistenți de la Casa de Bătrâni din Cluj-Napoca.

17 aprilie: slujește Denia celor 12 Evanghelii în biserica "Schimbarea la Față", protopopiatul Cluj II.

18 aprilie: în Centrul de zi al CÎP "Sfântul Nectarie" din Cluj-Napoca, împreună cu personalul Centrului și cu doamnele din grupul voluntarilor se întâlnește cu internații Centrului.

20 aprilie: oficiază slujba Învierii Domnului și slujește Sfânta Liturghie în biserica "Schimbarea la Față" din Cluj-Napoca, protopopiatul Cluj II. Ia parte la protocolul de la Centrul Eparhial la Reședința IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit oficiază slujba Vecerniei la Catedrala Mitropolitană.

21 aprilie: slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Nicula și participă la agapa cu credincioșii din Comitetul de rectificare a mănăstirii. Oficiază slujba Vecerniei în biserica "Adormirea Maicii Domnului" din cartierul Mănăștur, protopopiatul Cluj I.

22 aprilie: slujește Sfânta Liturghie în biserica "Schimbarea la Față", protopopiatul Turda.

23 aprilie: slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană și, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei primește delegația tinerilor din Stuttgart, condusă de D-ra Andreea Klausbach.

24 aprilie: împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii "Sfânta Elisabeta" din Cluj-Napoca.

25 aprilie: slujește Sfânta Liturghie la hramul parohiei "Sfântul Evanghelist Marcu" din Florești, protopopiatul Cluj I.

26 aprilie: în biserica din parohia Hodișu, protopopiatul Huedin, în sobor de preoți oficiază slujba botezului micuței Miruna Leontina Bob, fiica părintelui Vlad și a preotesei.

29 aprilie: în sala Auditorium Maximum a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, participă la concertul spectacol de caritate organizat de elevii Liceului "Gheorghe Șincai" din Cluj-Napoca, conduși de D-na Profesoară Dr. Manuela Botiș pentru susținerea costurilor operației Eduard Mihai Tudorache.

Memorialul Bartolomeu Valeriu Anania (a IV-a ediție)

Ioan Razeș

leși locații, modalitate de a intra în tradiție și a o susține. Aceasta, cu atât mai de dorit cu cât viața și opera celui omagiat sunt adevărate comori de învățăminte, prilejuind de ficare dată evocări emoționante și empatice. Astfel s-a reușit și în această ediție.

Mai întâi, în comuna natală Glăvile, duminică, 16 martie, un sobor de șase preoți, între care gazdele din parohia „Sfinții Voievozi”, pr. Constantin Bușagă, protopopul de Drăgășani, delegat din partea Arhiepiscopiei Râmnicului, pr. Nicolae State-Burluși (Râmnicu-Vâlcea) și, ca oaspeți, arhim. Andrei Coroian și pr. Dumitru-Marcel Andreica, foști colaboratori apropiați ai Înaltului Bartolomeu, au oficiat, cu o trăire aparte, Sfânta Liturghie și o slujbă de pomenire pentru familia Anania (care-și doarme somnul de veci lângă biserică). După aceasta, sub genericul Bartolomeu Valeriu Anania – fiu de seamă al neamului românesc, s-au rostit calde evocări de către cei doi oaspeți, pr. Dumitru Popa (Glăvile), care a amintit cu recunoștință prezența în comună, cu diferite prilejuri (în genere, comemorative) a Înaltului Bartolomeu, a ÎPS An-

drei Andreicuț, ÎPS Macarie Drăgoi, PS Iustina Sigheteanul și a multor altor clerici importanți din eparhia mitropolitană a Clujului, de către părintele protopop Bușagă, la care s-a adăugat prof. dr. Ioan St. Lazăr, care a prezentat volumul său Valeriu Anania – Icoane de început și a citit un fragment din acesta, despre „mama Ana”. A urmat pentru oaspeți o vizită la casa natală a scriitorului și ierarhului, unde nepotul său, Valeriu Diaconescu, a început amenajarea unei camere memoriale.

A doua zi, în Râmnicu Vâlcea, au avut loc două evenimente consacrate memoriei celui omagiat. La ora prânzului, în cadrul Programului anual dedicat Sfinților martiri Brâncoveni, elevii Seminarului Teologic „Sfântul Nicolae” au audiat interesante alocuțiuni pe tema Sfântul Constantin Brâncoveanu în scrierile lui Valeriu Anania, susținute de către preoții-profesori Petre Mateiescu și Gheorghe Pomeneste, precum și de către prof. dr. Ioan St. Lazăr. După amiaza, la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul”, s-a desfășurat O seară cu Bartolomeu, la Râmnic, în prezența și cu contribuția părintelui Florin-Cătălin Ghiț, redactor responsabil al revistei „Renașterea” a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sătmăruului și care i-a suplinit pe cărturarii clujeni pr. Bogdan Ivanov și scriitorul Constantin Cubleşan (deveniți indisponibili în ultima instanță). Domnia Sa a adus de la editura „Renașterea”, proaspăt apărută, lucrarea Tânărul Anania „Îngerul cu barbă”, cel de al doilea volum al prof. dr. Ioan St. Lazăr, din seria sa Bartolomeu Valeriu Anania sau Grelele cuvintelor; din acest volum, studenții ai Facultății de Litere Rm. Vâlcea a Universității de Stat din Pitești au realizat o lectură dramatizată. Programul reuniunii a cuprins, de asemenea, un cuvânt de binecuvântare din partea Arhiepiscopiei Râmnicului, rostit de către pr. Constantin Olariu, precum și proiecția Power Point a filmului Bartolomeu Valeriu Anania între pământ și cer, elaborat de către bibliotecarele Cristina Oltea și Irina Comănescu din cadrul instituției gazdă.

Cea de a treia zi a Memorialului s-a desfășurat în stațiunea Călimănești, unde Înaltul Bartolomeu venea adesea în ultimii ani la tratament. La mănăstirea Ostrov, într-un cadru adecvat smereniei și reculegerii, o slujbă de pomenire în memoria scriitorului-ierarh (care în această zi ar fi împlinit 93 de ani) a creat o tainică legătură cu dânsul a celor prezenți. Dintre aceștia, în continuare, la biblioteca orășenească „A. E. Baconsky”, o parte au susținut o Rotundă la un alt plop aprins (ediția a III-a): pr. Emanoil Nețu (care l-a însoțit pe arhim. Anania, înainte de anul 1990, în mare parte din documentarea pentru eseul „Cerurile Olteului”), pr. Nicolae State – Burluși (care a amintit sărbătorirea Înaltului Bartolomeu la Filarmonica din Râmnicu Vâlcea, în martie 1996, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani), bibliotecare Fenia Driva (care a evocat momentele când Valeriu Anania, venit la întâlnirea scriitorilor vâlceni, în 1984, a scris dedicații autografe pe cărți ale sale din bibliotecă), ing. Petre Cichirdan (participant la o întâlnire a cărturarilor vâlceni cu IPS Bartolomeu în biroul său de la Mitropolia Clujului) și, desigur, prof. dr. Ioan St. Lazăr, moderatorul reuniunii și care a prezentat recenta sa carte Tânărul Anania „Îngerul cu barbă”.

Nu putem încheia această cronică fără a sublinia inițiatorul și organizatorul principal al Memorialului – Fundația Culturală „Sf. Antim Ivireanul”, căreia Înaltul Bartolomeu i-a fost președinte de onoare (în timp ce președinte executiv i-a fost și îi este prof. dr. Ioan St. Lazăr), precum și sprijinul financiar acordat prin tradiție de către Primăria municipiului Râmnicu – Vâlcea, care, din anul 2011 l-a ales cetățean de onoare pe ÎPS Bartolomeu, personalitate de excepție în cultura și spiritualitatea românească din anii noștri.

ÎPS ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT ANDREI

Aprilie 2014

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

1 aprilie: La sediul primăriei din Apahida, se întâlnește cu domnul Grigore Fatî, primarul localității și cu preoții parohi de pe raza comunei.

Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Vizitează parohiile Câmpenești (paroh: Pr. Dorin Pargea), Palatca (paroh: Pr. Călin Aurel Drevea), Sava și filia Băgaci (paroh: Pr. Niță Cira). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În cadrul serilor culturale de la Muzeul Mitropoliei Clujului, asistă la concertul „Armonii de primăvară”, susținut de grupul de flaute „Il Gardellino”.

2 aprilie: Prezidează comisia întrunită în vederea evaluării candidaților la examenul de capacitate preotească din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește la Denia Canonului Mare a Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 aprilie: Realizează o emisiune despre Săptămâna Patimilor pentru TVR București.

La sediul primăriei din Moldovenești, se întâlnește cu domnul Ioan Mărginean, primarul comunei.

Face o vizită în parohia Moldovenești și filia Bădeni (paroh: Pr. Liviu Bodea).

La Casa de Cultură din Dej, participă la seara duhovnicească organizată de Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși, filiala Dej. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

4 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite în biserica parohiei Parva (paroh: Pr. Florin Nalaț), protopopiatul Năsăud. Rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri. Rostește cuvântul de învățătură.

5 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, participă la începerea pelerinajului tinerilor, organizat de ASCOR Cluj, înspre Mănăstirea Nicula. Săvârșește o slujbă și rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Baia Mare, îl vizitează pe ÎPS Arhiepiscop Iustinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

6 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură.

Participă la premiarea elevilor din județul Cluj, olimpici la disciplina Religie.

În Piața Avram Iancu, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 10 ani de la intrarea României în Alianța Nord-Atlantică (N.A.T.O.).

Slujește Vecernia și Pavcernița Mică în Catedrala Mitropolitană.

7 aprilie: În biserica greco-catolică din cartierul clujean Grigorescu, asistă la slujba înmormântării credincioasei Alice Crihălmeanu, mama Preasfințitului Părinte Florentin Crihălmeanu, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Rostește un cuvânt de mângâiere.

8 aprilie: Participă la deschiderea magazinului de obiecte bisericești a protopopiatului Beclean. Săvârșește o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Participă la o seară duhovnicească în biserica parohiei Someșul Rece (paroh: Pr. Ștefăniță Elefteriu), protopopiatul Huedin. Săvârșește Acatistul Mântuitorului Iisus Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

9 aprilie: În capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite. Rostește cuvântul de învățătură.

10 aprilie: La Galeria „Horeb”, de la demisolul bisericii „Sfântul Ilie” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Vasile Istrate și Pr. Ștefan Cosmuța), participă la susținerea publică a tezei de doctorat în Arte Vizuale a domnului Florin Gherasim, curatorul galeriei.

În cadrul Târgului de Carte „Gaudeamus” din Piața Unirii, participă la lansarea a două volume apărute la Editura Renașterea. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Săvârșește slujba de binecuvântare a capelei provizorie a parohiei „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Europa (paroh: Pr. Cosmin Vele). Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala Auditorium Maximum a Casei Universitarilor, participă la seara duhovnicească „Destine pe drumul Crucii”, organizată de ASCOR, cu participarea maestrului Dan Puric. Vizionează filmul „Evadat din Gulag” și participă la lansarea cărții „Drumul Crucii” a scriitorului Aurel State. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

11 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite în biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Năsăud (paroh: Pr. Ovidiu Sermeșan). Rostește cuvântul de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea Salva, protopopiatul Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Slujește Vecernia în biserica din campusul studențesc Hașdeu (preot slujitor: Pr. Ciprian Negrean). Rostește un cuvânt de învățătură.

Participă la vernisajul expoziției de icoane de la demisolul bisericii din campusul studențesc Hașdeu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

15 aprilie: Realizează o emisiune pentru postul de televiziune Antena 1.

Prin intermediul presei, transmite mesajul de Sfintele Paști către credincioșii din eparhie.

În biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Titus Moldovan și Pr. Petru Ioan Ilea) săvârșește Denia din Sfânta și Marea Zi de Miercuri și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Arhid. Sorin Marciuc.

În Muzeul de la demisolul Catedralei Mitropolitane, în cadrul serilor culturale, participă la concertul Cvartetului Transilvan care a interpretat „Ultimele cuvinte ale Mântuitorului pe Cruce”, cu o introducere teologică susținută de PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

16 aprilie: Face o vizită de lucru la bisericile „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” (paroh: Prot. Gheorghe Braica) și „Pogorârea Duhului Sfânt” (parohi: Pr. Petru Varga și Marius Varga) din cartierul clujean Grigorescu. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Realizează o emisiune pentru Sfintele Paști la postul de televiziune Realitatea TV.

În biserica din Făget (paroh: Pr. Petru Cotârlă), protopopiatul Cluj II, săvârșește Denia din Sfânta și Marea Zi de Joi și rostește un cuvânt de învățătură.

17 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește diacon, pe tânărul Dan-Grigore Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Renașterea”.

Primește la reședință pe PS Florentin, Episcop Greco-Catolic de Cluj-Gherla.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia celor 12 Evanghelii și rostește un cuvânt de învățătură.

18 aprilie: Vizitează bolnavii internați la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Se întâlnește cu personalul administrativ.

Face o vizită în parohia Valea Fânațelor (paroh: Pr. Petru Nicolae Buran) și în biserica parohiei „Nașterea Domnului” (paroh: Pr. Nicolae Buda), protopopiatul Cluj II.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Prohodului Domnului și rostește cuvântul de învățătură.

19 aprilie: Face o vizită la căminul de vârstnici „Sfântul Sava” din Copăceni, protopopiatul Turda.

20 aprilie (Învierea Domnului): La orele 0.00, pe un podium special amenajat în fața Catedralei Mitropolitane, săvârșește Slujba Învierii Domnului nostru Iisus Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralei de Sfintele Paști.

Împreună cu PS Vasile Someșanul, săvârșește Slujba celei de-a doua Învieri și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

21 aprilie: În Biserica „Acoșerământul Maicii Domnului” din Bistrița (parohi: Pr. Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița (parohi: Pr. Ioan Pinte, Pr. Liviu Șugar și Pr. Ștefan Borodi), săvârșește slujba Vecerniei, rostește un cuvânt de învățătură și participă la simpozionul dedicat protopopului Grigore Pletosu și la lansarea cărții „Dogmatica Ortodoxă”, semnată de acesta. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 aprilie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean (parohi: Prot. Vincențiu Doru Zinveliu și Pr. Claudiu Zinveliu). Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui pensionar Ioan Giurgiuca distincția „Crucea Arhiepiscopală”.

În cimitirul din parohia Sânmihaiu de Câmpie (paroh: Pr. Vasile Martin), protopopiatul Beclean, săvârșește slujba de sfințire a crucii de la căpătâiul adormiților întru Domnul, Lazăr și Maria Stupinean, părinții ieromonahului Calinic de la Mănăstirea Nicula. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

23 aprilie (Sfântul Mare Mucenic Gheorghe): Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Jucu de Sus (paroh: Pr. Gheorghe Anițaș), protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură.

În parohia Geaca (paroh: Pr. Horea Nicolae Baciu), protopopiatul Gherla, oficiază slujba de înmormântare a credincioasei Nastasia Șimon. Rostește un cuvânt de învăță-

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei înconjurând Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca în noaptea de Paști, 20 aprilie 2014.

12 aprilie: În sobor de arhierei, în Catedrala Arhiepiscopală din Râmnicu-Vâlcea, săvârșește slujba de înmormântare a vrednicului de pomenire, Arhiepiscopul Gherasim. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

13 aprilie (Intrarea Domnului în Ierusalim): Săvârșește Sfânta Liturghie în parohia Dâmbu Rotund din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Augustin Bora și Pr. Alexandru Ciui). Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Luni și rostește o cateheză.

14 aprilie (Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin): Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite în biserica parohiei Gledin (paroh: Pr. Ioan Titieni), protopopiatul Bistrița. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica parohiei Someșeni (parohi: Pr. Ioan Roman, Pr. Ioan Avram și Pr. Ioan Pop), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Marți și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca și de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

→ tură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință o delegație de la Seminarul Diecezan din Graz, Austria, condusă de Rectorul Mag. Mons. Franz Josef Rauch.

Primește la reședință pe reprezentanții Bisericii Evanghelice din Stuttgart, aflați într-o bună relație de prietenie cu arhiepiscopia noastră.

24 aprilie (Sfânta Cuvioasă Elisabeta): Cu prilejul hramului, împreună cu PS Vasile Someșanul, săvârșește Sfânta Liturghie în biserica mănăstirii Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură.

Oficiază slujba de binecuvântare a Atelierului de lumânări al arhiepiscopiei situat în incinta mănăstirii. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

25 aprilie (Izvorul Tămăduirii): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Mănăstirii Salva, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului avocat Gavril Săsărman din Năsăud, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește slujba Vecerniei și rostește un cuvânt de învățătură.

26 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Taina Sfântului Botez pentru prunca Anisia Maria, fiica părintelui Arhidiacon Daniel Frumos de la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din Oarța de Sus, jud. Maramureș.

În biserica din Oarța de Sus, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

27 aprilie (Duminica Sfântului Toma): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară din curtea bisericii din Oarța de Sus, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului Mircea Lețiu din Satu-Mare, distincția „Crucea Transilvană”.

Participă la spectacolul folcloric organizat cu acest prilej în incinta muzeului din sat. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

28 aprilie: Face o vizită la Campusul Teologic „Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

29 aprilie: Lângă monumentul „Glorie Ostașului Român” din spatele Catedralei Mitropolitane, participă la manifestările legate de Ziua Veteranilor de Război. Săvârșește slujba de Te Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare. Acordă colonelului în rezervă Nicolae Grosu, distincția „Crucea Transilvană”.

În sala „Dumitru Fărcaș” a Casei de Cultură a Studenților, participă la manifestările legate de împlinirea a 95 de ani de existență a Jandarmeriei Ardelene. Rostește o alocuțiune.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Ioan Evanghelistul” de la Pădureni, protopopiatul Turda. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula Campusului Teologic „Nicolae Ivan”, în cadrul manifestărilor legate de împlinirea a 90 de ani de învățământ teologic la Cluj-Napoca, participă la evocarea Părintelui Profesor Liviu Galaction Munteanu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la concertul caritabil organizat de Liceul Gheorghe Șincai din Cluj-Napoca.

În sala „Reduta” a Muzeului Etnografic din Cluj-Napoca, asistă la concertul coralei „Armonia” din Baia Mare. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

30 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Psalmii

Protos. Simeon Pinte

Psalmii reprezintă, alături de imnografie, o componentă însemnată în cultului ortodox. Toate slujbele au în alcătuirea lor Psalmi sau stihuri alese din Psalmi. Fără îndo-

ială, Psalmii sunt o moștenire din cultul Vechiului Testament. Ei reprezentau și atunci conținutul rugăciunii și al laudei pe care poporul lui Israel le aducea lui Dumnezeu. De la început au fost adoptați în rugăciunea creștină fără mare dificultate, mai ales pentru caracterul lor inspirat dar și pentru faptul că Biserica a regăsit în ei profețiile care s-au împlinit în Iisus Hristos. Însă Psalmii nu sunt folosiți numai în cultul public ci, încă din vechime, fac parte și din conținutul rugăciunilor particulare ale creștinilor, mai ales ale monahilor. Psalmii sunt atât o laudă, slăvire și cinstire adusă lui Dumnezeu, cât și o rugăciune care aducea multă mângâiere omului căzut în mreaja ispitelor și a păcatelor.

Poate așa se explică și faptul că în Transilvania, mereu ocupată de străini, Psaltirea era cea mai des tradusă și tipărită carte de cult cu care, cu siguranță, își alinau suferințele țărani români subjugăți.

În primul rând, trebuie lămurite câteva aspecte tehnice. Psaltirea conține cei 150 de Psalmi inspirați, care se găsesc în Scriptura Vechiului Testament. Majoritatea lor este compusă de Sfântul Prooc David sub inspirație divină. Pentru uzul liturgic, Psalmii sunt tipăriți în cartea numită Psaltire (trebuie să amintim că psaltirea este și un instrument muzical, care acompania odinioară cântarea psalmilor). Psaltirea actuală folosită în Biserica Ortodoxă de rit bizantin, are grupați Psalmii în 20 de catisme, fiecare catismă fiind împărțită în trei stări. Cuvântul catismă (din gr. *kathizo* = a se așeza, a pune, a sta) sugerează starea meditativă în care trebuie să se afle credincioșii

în timpul lecturii Psalmilor. Potrivit *Tipicului*, Psaltirea întregă este citită la slujbe o dată pe săptămână și de două ori în săptămânile Postului Mare. Citirea actuală a Psaltirii este de origine monahală. Trebuie notat că Psaltirea folosită în cultul bizantin de la Constantinopol avea un alt tip de împărțire, în Antifoane – Psalmii se recitau de un psalt iar credincioșii repetau după fiecare stih un refren. Observăm, însă și un lucru dureros: există o tendință ca textele de origine biblică, în special psalmii, să fie eliminați din cult, cu toate că reprezintă fondul cel mai vechi al cultului creștin.

Psaltirea are și o rânduială pentru lectura de acasă de către fiecare credincios în parte. Înainte de a citi Psalmii, credincioșii rostesc Rugăciunile de început: *Împărate cerească..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...,* apoi trei tropare și o Rugăciune prin care cer de la Dumnezeu minte luminată pentru a pătrunde în înțelesul duhovnicesc al Psalmilor. După aceea, fiecare citește după putință. La sfârșitul fiecărei catisme există din nou tropare și rugăciuni care constituie o hrană substanțială pentru mintea rugătorului, transformând în rugăciune întreaga învățătură doctrinară ortodoxă. Nu este obligatoriu să citești o catismă întregă, important este să citești pentru a-ți hrăni

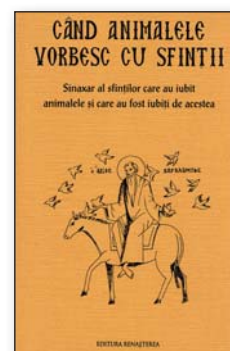
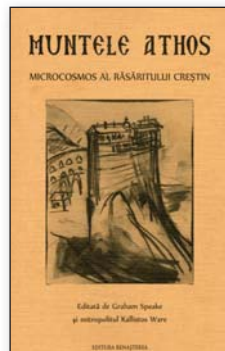
sufletul. Te poți opri, de asemenea, la anumite versete care-ți hrănesc duhul și te introduc în starea de rugăciune. E bine ca aceste versete să fie repetate atâta timp cât duhul se hrănește din ele. Ar fi bine să fie reținute, sau chiar notate și folosite ori de câte ori avem posibilitatea să ne rugăm, ca mici rugăciuni scurte, dar profunde, care aduc și mult folos duhovnicesc. Ritmul cititului trebuie să fie lent către încetșor, ca mintea și inima să pătrundă cele citite. Cu această metodă, monahii din vechime învățau Psaltirea pe de rost și o recitau alături de *Rugăciunea lui Iisus* în timp ce munceau sau călătoreau. Era un bun exercițiu de a menține mintea trează. Sunt multe asemenea exemple în *Pateric* sau în *Viețile Sfinților*. Din acest motiv, duhovnicii spun că „utilizarea psalmilor la rugăciunile particulare este foarte importantă”.

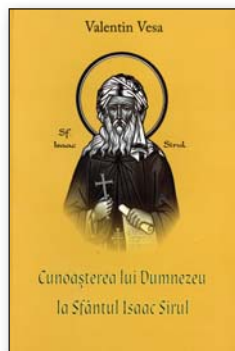
EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

KALLISTOS WARE & GRAHAM SPEAKE (eds.), *Muntele Athos. Microcosmos al Răsăritului Creștin*, Colecția Spiritualitate 5, 282 pag., format 127x20 mm., Preț 25 lei.

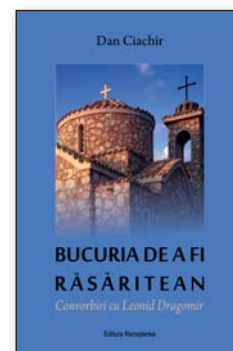

Când animalele vorbesc cu sfinții. Sinaxar al sfinților care au iubit animalele și care au fost iubiți de acestea, Colecția Spiritualitate 6, 140 pag., format: 130x200 mm Preț 30 lei.

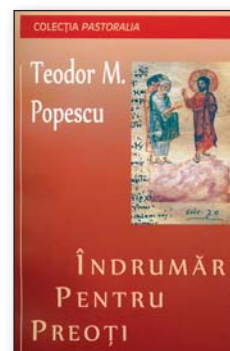
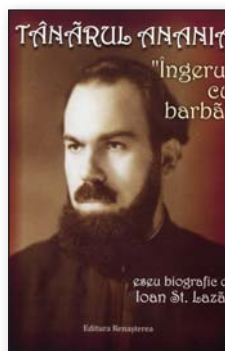

VALENTIN VESA, *Cunoașterea lui Dumnezeu la Sfântul Isaac Sirul*, Colecția: Monografii 3, 371 pag., format: 148x210 mm, Preț: 25 lei

DAN CIACHIR, *Bucuria de a fi răsăritean. Convorbiri cu Leonid Dragomir*, 164 pag., format 127x200 mm. Preț 15 lei.

IOAN ST. LAZĂR, *Tânărul Anania - Îngerul cu barbă. Eșeu biografic*, 422 pag., format: 148x210 mm, Preț: 25 lei

TEODOR M. POPESCU, *Îndrumări pentru preoți*, Colecția: Pastoralia 1, 79 Pag., format: 127x200 mm Preț: 5 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Pr. Ioan Bizău, Dacian But Căpușan, Mircea Gelu Buta, Elena Chirceș, Doina Curticăpeanu, Cezar Login, Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu, Alexandru Nemoianu, Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Expoziție de icoane la Biserica Studenților

Gabriela Bulgaru

Bemisolul Bisericii Studenților din Campusul Universitar Hașdeu adăpostește în aceste săptămâni o expoziție de icoane ce descriu spiritul Postului Mare și al Praznicului Învierii, dar și al altor teme. Autorii sunt artiști iconari din comunitatea Bisericii Studenților și membri din ASCOR, mulți dintre ei având o viață liturgică activă. Unii sunt consacrați picturii icoanelor, alții o practică doar din suflet, alături de profesia lor principală, alta, de zi cu zi.

Icoanele descoperă privitorilor puțin din sufletul și trăirea artiștilor: fie o mână sigură, experimentată, profesionistă, pentru care pictura nu mai trebuie învățată, ci recreată ca într-un act de creativitate și progres artistic continuu; fie o mână debutantă, inocentă, parcă nesigură, dar de-săvârșită ca act de descoperire și inven-

ventare; fie o tușă smerită, retrasă, dar plină de dragoste, ca o icoană mai mult a sufletului decât a chipului; fie linia elegantă, fină, diafană, cu contururi ce se topesc ca într-o oglindă, încercând să cuprindă frumusețea cea preafrumoasă și de necuprins a chipurilor dumnezeiești. Fără pretenția vreunei ierarhii, redăm aici doar câteva nume dintre cele care semnează icoanele: Adela Puiac, doamna preoteasă Corina Negreanu, Adela Stoicovici, Codruța Călușer, Silvia Lucia Scurtu, Mihaela Dreve, Maria Gherasim, Veronica Țața, Simona Andrușcă, Ro-

dica Brate, Ioana Turcu, Ioana Ursu, Livia Miron ș.a.

Vernisajul expoziției a început cu binecuvântarea ÎPS Andrei Andreicuț, care a amintit: „ce altă preocupare duhovnicească este mai frumoasă decât pictura icoanelor?”. A urmat apoi discursul doamnei iconograf Teodora Roșca, autoarea mai multor icoane expuse în cadrul expoziției. Discursul artistei a pus în valoare importanța icoanei și a modului aparte de realizare a ei. De asemenea, Teodora Roșca, în cuvântarea din timpul evenimentului, a atins și drama creștinilor sirieni, care, în

zilele noastre, sunt în situația de a lupta și de a-și apăra credința chiar și prin martiriu, aidoma creștinilor din primele secole.

La finalul manifestării artistice Corul „Sfântul Laurentie” al Bisericii Studenților, dirijat de Doina Costin, a interpretat două cântări deosebite. Una dintre acestea, „Tânguirea Născătoarei de Dumnezeu”, este o compoziție din secolul al XIX-lea, armonizată recent de o monahie din Belarus și adaptată în românește de dirijorul corului, după versurile Prohodului Domnului nostru Iisus Hristos. Redăm mai jos cuvintele:

„Astăzi, lângă Cruce, Preacurata Fecioară plâns tânguitor și glas înduioșător aduce: «- O, Lumină strălucită, Zorii zilei veșnice, unde a apus frumusețea cea neapusă a chipului Tău? Preabunule, Fiul meu, Milostive preadulce, unde este chipul mult dorit, preafrumoasă Lumina mea? O, Înțelepciune, Dulceața Bisericii, ce văd ochii mei: preaslăvită, înfricoșată vedere. O, Lumină Mare, preadulce Iisuse, unde s-a ascuns strălucirea Ta, Fiul meu preaiubit? Vai mie, Lumina mea, Iubitorule de oameni, cum Te voi vedea, Împărăte Hristoase, pe cruce răstignit? O,

soare preastrălucit, ascunde-ți lumina ta, văzând pe altău Ziditor cum pătimește pe nedrept. O, Iosife fericite, coboară trupul lui Iisus, pune-L în mormânt nou săpat în piatră. Unde-i chipul Tău preadulce, Iubitorule de oameni? Cum voi îngropa pe Fiul meu cel fără de moarte și veșnic?» «- Nu te tângui, Maica Mea, că voi învia din morți. Te voi înălța mai presus decât cele cerești și pământești.» «- Înviază, Doamne, Fiul meu, din mormânt a treia zi, înalță-Te la Tatăl în cer, Judecătorul pământului. Atunci toată făptura din cer și pe pământ Ți se va închina și va proslăvi pe Împăratul și Ziditorul.»”

(„Tânguirea Născătoarei de Dumnezeu”, traducere și adaptare de Doina Costin).

Seara a fost încheiată de recitalul la chitară clasică al lui Alecu Ciapi, tânărul din comunitatea Bisericii Studenților care, pe parcursul anilor, a fost distins cu multe premii naționale și internaționale.

Expoziția poate fi vizitată până pe parcursul lunii mai.

Dumnezeu e „dragostea pe care o căutam”

Interviu cu Sonia Păuna, una dintre membrele statornice ale comunității Bisericii Studenților din Campusul Universitar Hașdeu, realizat de Ana Maria Neag. Despre primii pași în credință, despre descoperirea Sfințelor Taine și despre căutările tinerilor în zilele noastre.

Ana-Maria Neag: - Cum L-ai cunoscut pe Dumnezeu? Poți identifica un moment în care ai înțeles că El este – Eu sunt Cel ce sunt (Leșire 3: 14)?

Sonia Păuna: - Totul a început în liceu, prin clasa a XII-a. Atunci m-am confruntat cu o suferință sufletească foarte chinătoare, ce nu avea nicio explicație. Eram ca toți adolescenții care caută un sens al vieții. Nu eram o persoană retrasă, ci chiar sociabilă, aveam mulți prieteni. Nu îmi lipsea nimic din punct de vedere material, la școală aveam note bune, părinții erau mulțumiți. Îmi simțeam însă sufletul foarte gol. Știu că la un moment dat m-a întrebat cineva cum mai e viața mea. I-am răspuns că sunt în întuneric, dar nu mă gândeam exact la ce ziceam. Suferința aceasta se amplifică pe zi ce trece. Am venit la facultate la Cluj, iar aici am întâlnit un băiat, căruia i-am destăinuit starea mea. El era o fire mai filozofică, m-a întrebat mai întâi ce cărți îmi plac și i-am spus că citesc poezie și literatură. Apoi conversația a continuat cu întrebări mai profunde, despre viață. I-am mărturisit că eu m-am cam săturat de viață și că mai fericită aș fi să mor, pentru că nu am pentru ce să trăiesc. Atunci el m-a întrebat: „Dar tu mergi la biserică, ai mers vreodată la Liturghie?”. I-am răspuns că nu e nevoie, Dumnezeu e pretutindeni, nu neapărat la biserică. Era postul Crăciunului, m-a îndemnat să merg în fiecare duminică până ce urma să se încheie această perioadă. Așa am ajuns la biserică din Hașdeu. Nu știam absolut nimic despre ce înseamnă viața bisericească și viața duhovnicească, despre Împărtășanie, despre rugăciune, despre Sfinți.

A.-M. N.: - Care a fost prima impresie despre acest loc?

S. P.: - Când am intrat, pentru prima dată m-am simțit acasă. Nu am mai suferit atât de mult, deși suferința încă mai persista, încă nu găsisem leacul. Totuși, după multă vreme, simțeam o pace. Nu era slujbă, nu era nimeni înăuntru. Cred că întâi am stat în tăcere, îmi era de ajuns liniștea aceea din biserică. Am mers apoi și la slujbe, dar pentru că nu înțelegeam, nu prea îmi atingeau sufletul. Eu, mai mult îmi doream pe cineva, însetam de cineva. Suferința aceea se datoră faptului că mă simțeam singură, aveam nevoie și de dragostea cuiva. Într-un fel, credeam că o prietenie cu un băiat va rezolva asta. Și tot așteptam băiatul acela căruia să-i dau dragostea mea și el să-mi dea dragostea lui, și astfel va fi în sfârșit un sens pentru mine pe pământ. Însă când am înțeles ce înseamnă Împărtășania, anume că Dumnezeu ți se dăruiește întreg, am înțeles că El e dragostea pe care o căutam. Atunci a încetat suferința aceea, atunci cu o mână nevăzută Dumnezeu a luat-o de pe mine. La primele Împărtășanii nu am înțeles întru totul ce înseamnă, dar am citit mai mult și apoi a dispărut pur și simplu orice durere, atunci nu mai mâncam, nu mai dormeam, eram plină cumva de dragostea lui Dumnezeu, nu mai aveam nevoie de nimic.

A.-M. N.: - La cât timp te-ai împărtășit după ce ai început să mergi la biserică?

S. P.: - M-am spovedit mai întâi la Părintele Ciprian Negreanu (preotul misionar al Bisericii Studenților din Cluj-Napoca). Fusesem un copil cuminte, nu am făcut păcate mari, opritoare de la Împărtășanie, așa că am primit repede Sfințele Taine. A fost și este cel mai minunat dar din viața mea. E singurul lucru care mă convinge și îmi amintește că Dumnezeu e dragoste. Altfel aș uita... Orice îndoielă, orice tristețe nu își mai au rostul. Nu mai sunt îndreptățită să sufăr dacă mă împărtășesc. Mi se dă totul, chiar Dumnezeu vine în mine.

A.-M. N.: - În copilărie ai vreo amintire legată de relația cu Dumnezeu? Îți amintești cum îl percepeai atunci?

S. P.: - De mică vorbeam cu Dumnezeu. Nu știu dacă era chiar o relație propriu-zisă. Totuși, necunoscându-L, tot timpul am vorbit cu El. Numai nu știu dacă m-am întrebat vreodată cum e El, cine

⇒ e El, dacă vreau o relație mai adevărată cu El, ca și cu o persoană vie.

A.-M. N.: - În adolescență a continuat acest dialog?

S. P.: - Nu mergeam la biserică, dar L-am căutat mereu pe Dumnezeu în natură, în poezie. Mă bucuram de cărțile în care se vorbea despre El, de muzica clasică. Însă nu era destul. Nu înțelegeam de ce nu mă mulțumește, erau lucruri atât de frumoase. Îmi ziceam: „Uite, dacă pot privi cerul, dacă natura e atât de frumoasă, la fel poezia și muzica, ce-mi trebuie mai mult, de ce nu sunt fericită? De ce însetează sufletul meu?”. Eu credeam că trebuie să vină la un moment acel cineva, un băiat, și îl așteptam. De aceea, cred că Dumnezeu a venit pentru mine ca un mire. Astfel a fost întâlnirea mea cu Dumnezeu. Când m-am apropiat, am știut că e El e, El era Cel pe care îl așteptam. De aceea, n-am mai avut nevoie atunci de nicio dragoste, înțelegeam monahismul, îi înțelegeam pe cuvioșii care mergeau în pustie. Știu că am mers la mormântul Părintelui Arsenie Boca și cum eram începătoare în credință, l-am rugat să afle mai repede și cât mai multe despre Dumnezeu. N-am citit multe cărți, dar în scurt timp mi-am dat seama că El era Mirele pe care îl așteptam. Nu mai aveam nevoie de niciun mire în momentul acela, nu știam cum să fug mai repede din lume, viața monahală mi se părea viața cea mai frumoasă de trăit. Vedeam că ceilalți suferă și mi-era milă de oameni că ei nu știu că singura viață frumoasă și adevărată e cea trăită pentru Dumnezeu. Nu înțelegeam de ce am pierdut atât timp, mă gândeam că trebuie să fac multe, vreau să mă apropiu cât mai mult de Dumnezeu, să recuperez optsprezece ani pierduți. Acum însă consider că poți fi cu Dumnezeu și în lume. Nu mai am gândul acesta legat de monahism, m-am convins că toți suntem chemați să ne unim cu Dumnezeu, nu numai monahii. Acesta e singurul sens al vieții omului, să se unească cu Dumnezeu.

A.-M. N.: - Nu e mai greu în lume?

S. P.: - Nu cred. Nimic nu poate împiedica sufletul să se roage, absolut nimic, niciun om, nicio situație, nicio întâmplare. N-o să aibă omul nimic de zis la Judecată, cum că nu s-a putut ruga. Nimic nu poate opri mintea, așa cum atunci când ești îndrăgostit pur și simplu îți apare în minte persoana iubită, te gândești fără să vrei la el/ea, nu te forțezi. Pe Dumnezeu, Cel care îți dă trupul și sângele Lui nu poți să-L uiți. Nu poți...

A.-M. N.: - Ce îți plăcea să citești? Te-au ajutat în vreun fel lecturile să-L descoperi pe Dumnezeu?

S. P.: - Citeam multă poezie, îmi plăceau poezii mai melancolice: Rimbaud, Mallarmé... Poetul care mi-a inspirat lucrarea de licență, Lamartine, m-a ajutat foarte mult, scria mult despre Dumnezeu, despre descoperirea Lui în natură. La fel și muzica clasică, nu ascultam concerte, ci cântări line, simple, ce vorbesc mai mult inimii decât minții. Uneori ascultam muzică în genunchi, îmi părea o rugăciune. Dar tot nu era destul, nu eram fericită. Fiind o fire pătimășă vream să merg până la capăt, așa cum vor oamenii când se îndrăgostesc. Așa trebuia să fie și cu Dumnezeu, o unire desăvârșită, nu numai să știu că e undeva acolo, în cer. Totuși nu-mi imaginam că poate exista o apropiere atât de mare: să vină El în sângele tău, în trupul tău. Am citit în *Părintele Paisie și marii inițiați ai Indiei* cum descrie autorul Împărtașania: ca o îmbrățișare a lui Dumnezeu, ca o unire desăvârșită. Scria că nici mama cu fătul nu sunt atât de uniți, cum poate Dumnezeu să se unească cu omul. Așa simțea Părintele Paisie Împărtașania. Lecturile, muzica sunt lucruri frumoase, lăsate de Dumnezeu, dar nu-mi potoleau setea, nu-mi luau suferința.

A.-M. N.: - Nu conțineau maximul de trăire pe care îl căutai tu?

S. P.: - Nu, pentru că nu era și relația vie, directă cu Dumnezeu. Asta a fost mirarea mea cea mai mare, cum de, pur și simplu, a dispărut durerea, care mă făcea să însetez iar și iar. S-a împlinit cu mine ceea ce zice Mântuitorul: *Tot cel ce va bea din apa aceasta iarăși va înseta, dar cel ce va bea din apa pe care Eu i-o voi da nu va mai înseta în veac* (Ioan 4: 13-14).

A.-M. N.: - Dar greutatea acelei stări nu revine?

S. P.: - Revine... E ca un ghimpe în trup. Ori de câte ori îl uit pe Dumnezeu, ori de câte ori pierd legătura cu El, uit că Lui trebuie să-I dăruiesc toată inima mea și nu mă mai raportez la El ca la o persoană vie și care mă iubește, atunci apare din nou. Dacă El Mi se dăruiește în întregime și atât de des, cumva și sufletul vrea să se dăruiască, însă este împidicat, încurcat de cele ale lumii și îndreptat spre lucruri trecătoare. De exemplu, aceasta se întâmplă când iubim un om mai mult decât pe Dumnezeu, când punem un alt om în locul Mirelui sau vrem să luăm locul Mirelui din inima celui alt.

A.-M. N.: - Acum se manifestă la fel suferința aceea?

S. P.: - Nu, nici gând. Acum și dacă sufăr, suferința mea e plină de sens. Știu că Dumnezeu e aici, știu că iarăși mă voi împărtași, că mi Se va dărui întreg. Nu mai e cale fără de ieșire; înainte totul era

dramă și tragedie. La Dumnezeu însă nu există tragedie, cum zice Părintele Rafail Noica. Avem un Dumnezeu atât de bun.

A.-M. N.: - Când ai început să cunoști credința, cum te raportai la comunitatea Bisericii Studenților? Ce era diferit aici?

S. P.: - La început, pe toți oamenii de aici i-am perceput ca pe niște sfinți, pentru că vedeam că au o viață atât de frumoasă și de curată. Nici nu știam că se poate trăi așa. Într-un fel, nu mi-am schimbat părerea pentru că sunt oameni care îl caută pe Dumnezeu. Nu aș vrea să plec niciodată de lângă ei. Sunt singurii oameni de lângă care n-am mai vrut să plec, lângă care aș vrea să stau și o veșnicie, pentru că ei îl iubesc pe Dumnezeu. De aceea, m-am gândit că va fi atât de minunat în Împărăție, acolo sunt numai oameni care îl iubesc pe Dumnezeu. Și atunci cum să nu vrei să fii acolo?! În iad sunt cei care L-au hulit, L-au batjocorit, au trăit departe de El. De asta, îi prețuiesc pe cei din comunitatea noastră, fiindcă în fiecare descopăr ceva frumos și lângă fiecare e frumos să stai.

A.-M. N.: - Arhimandritul Sofronie spune că „până la a se descoperi Dumnezeiasca Lumină, suntem ca orbii. În afara acestei Lumini, noi nu recunoaștem păcatul; fără ea nu se deschide înaintea noastră căderea omului în adevăratele ei dimensiuni” (Arhimandritul Sofronie, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, Editura Sophia, București, 2005, p.). Cum te raportai la păcat, simțeați că greșești cu ceva prin felul de a trăi?

S. P.: - Inexplicabil, neavând păcate mari, totuși mă simțeam foarte întinată, simțeam nevoia de o curățire. Nu avusesem nicio prietenie, nu mă apropiasem de niciun băiat. Țin minte că odată priveam norii, vedeam că sunt așa de albi, așa de curați. Mă gândeam cum ar fi să fiu eu așa, să fie inima mea așa. Neștiința și îndepărtarea de Dumnezeu erau totuși păcate mari... La prima mea spovedanie, știu că asta am mărturisit, că mă simt foarte întinată. Inima mea era locaș de gânduri rele, cele mai negre erau legate de sinucidere. Nu mi se părea că e un păcat, îmi ziceam că oricum nu am pentru ce să trăiesc, mi se părea cel mai îndreptățit lucru să mor. Era însă ceva foarte împovărător pentru suflet. Apropierea de Dumnezeu, prin Sfintele Taine, prin rugăciune am simțit-o apoi ca pe o curățire. Se zice despre pocăință, despre lacrimi că sunt al doilea Botez. Așa le-am perceput și eu, pentru prima dată lacrimile mele au fost curățitoare... Înainte, într-adevăr, mă simțeam oarbă, eram departe de Lumină. Și acum poate mai sunt în întuneric, dar măcar acum pășesc spre Lumină.

A.-M. N.: - Ai simțit vreodată o plafonare la nivel duhovnicesc? Cum s-a manifestat?

S. P.: - Da, e foarte periculoasă plafonarea. Pentru mine, s-a manifestat tot prin prezența acelei deznădejdi. Nu L-am mai căutat pe Dumnezeu, nu L-am mai înțeles ca Dumnezeu viu, prezent. Când ești în Dumnezeu nu mai poți să suferi, ești plin de viață și de energie.

A.-M. N.: - Deznădejdea e totuși o stare intensă...

S. P.: - Așa este, dar eu o văd ca pe o plafonare. Ea înseamnă orbire a sufletului, nu-L mai vezi pe Dumnezeu ca dragoste și suferi, te plafonezi. Când îl vezi pe Dumnezeu foarte aproape de tine, nu poți să te plafonezi. Această plafonare e oarecum umilitoare pentru suflet.

A.-M. N.: - Cum se manifesta în exterior deznădejdea?

S. P.: - Mă îndepărtasem și de oameni, plafonarea a însemnat o închidere în sine. Nu vobeam, plângeam toată ziua... Îmi dădeam seama că de Dumnezeu am nevoie, dar credeam că rezolv altfel situația, că deocamdată duhovnicește stau bine. Gândeam că Dumnezeu trebuie să facă ceva, nu eu.

A.-M. N.: - Ce ai făcut atunci?

S. P.: - În primul rând, am început să mă rog mult mai mult, să fiu mai atentă la cuvintele din slujbe, din Evanghelie, din cărțile duhovnicești, am început să cred fiecare cuvânt, să cred că Dumnezeu e aici. Părintele Rafail Noica zicea așa: numai atât să credem

că Dumnezeu e atotputernic și ne iubește. Par cuvinte simple, dar e atât de greu să le credem cu toată ființa. Necredința e rușinoasă. Am citit despre Sfântul Serafim de Sarov că la un moment dat a avut îndoieli în credință (el, care avusese vedenii, o văzuse chiar pe Maica Domnului). Pentru gândurile acestea a stat o mie de zile pe o piatră. M-am gândit atunci: „Uite cum a luptat el cu un gând-două de necredință, și eu să nu fac nimic?”. Atunci am început să lupt, mi-am zis: „Dacă tot sunt în biserică și am atâtea arme, hai să le folosesc. Hai să folosesc ca niște arme rugăciunea, postul, Sfintele Taine...”. Zicea Părintele Ciprian că de ar crede cineva că se împărtașește cu Trupul și Sângele lui Hristos, ar vedea ce mare minune e acolo, ar vedea că nu orice e în lingurița aceea, ar înțelege că acolo e mai mult decât cerul și pământul. În cele mai grele clipe asta îmi zic: „Măine mă împărtașesc cu Dumnezeu, mâine vine Dumnezeu în mine, vine Cel ce m-a zidit, vine Mirele”. Dacă cred asta, nu mai pot rămâne în starea aceea de tristețe. Părintele Rafail Noica zice că primul pas e credința; după aceea, te porți potrivit credinței tale; apoi, credința începe să dea roadă; dacă dă roadă apare nădejdea, dacă începi să nădăjduiești începi să vezi mai bine, te apropii de Dumnezeu; când te-ai apropiat de Dumnezeu, începi să-L iubești. Și așa ai ajuns la dragoste. Sunt trei pașii aceștia: credința, nădejdea, dragostea. Credință nu trebuie multă, ci numai cât un grăunte de muștar, așa cum zice Mântuitorul.

A.-M. N.: - Te rugai înainte de convertire? Ai citit Evanghelia?

S. P.: - Da. Când eram mică, aveam vreo 7-8 ani, mi-am dat seama că există multă suferință în lume. Mi-am spus atunci că trebuie să mă rog. Mă gândeam la multe boli și la suferințele oamenilor, iar seara înainte de culcare mă rugam pentru toți copiii, pentru cei care n-au părinți, pentru cei care n-au ce să mănânce ori n-au casă. Enumeram multe suferințe acolo, îmi lua multe minute, la un moment dat nu-mi mai aminteam câte suferințe sunt pe lume. Am fost foarte fericită când am citit în Evanghelia: *Iar când vă rugați, nu spuneți multe...* (Matei 6: 7). A fost o ușurare că pot să zic doar *Tatăl nostru* și să mă culc.

A.-M. N.: - Ai fost studentă la Facultatea de Litere. Ai lucrat după terminarea studiilor? Cum a fost această experiență?

S. P.: - Am lucrat câteva luni la un call-center. Tot încercam și acolo să-mi amintesc de Dumnezeu. În pauze citeam din Noul Testament, veneau colegii și mă întrebau: „Ce faci? Odihnește-te și tu... Măcar să pleci din fața calculatorului”. Eu le ziceam că mi-e bine, că aceasta e mâncarea mea și odihna mea. Erau singurele momente în care îmi puteam aminti de Dumnezeu și profitam de acele 9 minute de pauză. Uneori mai ieșeam și mai vorbeam cu colegii, nu voiam să fiu chiar așa de ciudată. Îmi dădea multă bucurie Dumnezeu atunci, deși lucram mult, nu știam cum să-I mulțumesc și pentru că îmi dădea șansa de a-mi aminti de El.

A.-M. N.: - Cât timp ai avut acest serviciu?

S. P.: - Nu mult, o lună. După aceea, o vreme, am dat meditații la limba franceză.

A.-M. N.: - Care a fost motivul pentru care ai renunțat?

S. P.: - Nu am renunțat de bunăvoie. Cumva, așa s-au rânduit lucrurile de Dumnezeu. Era nevoie de cineva care să stea în biserică și nu era nimeni disponibil full-time. Atunci am rămas eu cu drag. E cel mai frumos serviciu din lume, nu l-aș da pe cel mai bine plătit post. Nu știu cât păzesc eu biserica, mai mult mă păzește ea pe mine.

A.-M. N.: - Te rog, transmite câteva gânduri pentru studenți, pentru tineri. Ce este cel mai important în viață?

S. P.: - E foarte greu să dau sfaturi, pentru că nu am mare experiență duhovnicească. I-aș îndemna să rămână lângă Dumnezeu, să-L caute pe Dumnezeu. Nu știu dacă toți simt o reală nevoie de Dumnezeu, așa cum scria Daniel Turcea: „în inima inimii de țărână/ sângele Tău îmi zvâcnește/ în răsufarea pământului. Tu, îmi ești aer/ cu pleoapele te-aș acoperi/ trăiește în mine” (*Iubire, înțelepciune fără sfârșit*, în volumul cu același nume, Editura Albatros, București, 1991, p. 135). Hristos este Aerul, Hristos este viața, Hristos este Sângele. Dacă ar putea să fie Dumnezeu pentru fiecare așa, cred că asta e viața adevărată, numai pentru asta merită să trăiești, să-L faci pe Dumnezeu aerul tău, viața ta, sângele tău. Altfel, viața e serbădă, fără sens.

Țehipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com